

Pauli de Lagarde
novae psalterii graeci editionis specimen.

Der königlichen Gesellschaft der Wissenschaften zu Göttingen am 6 November 1886 vorgelegt.

Siglis usus sum hisce:

ℳ editio canonis Iudaeorum erit vulgata, de qua legenda sunt quae exposui anno 1863 in libro *Anmerkungen zur griechischen Uebersetzung der Proverbien* 1—4 = *Mittheilungen* 1 19—22: confer *Symmictorum meorum* 2 120 121, *Mittheilungen* 1 22—26 381: CHCornill, *Ezechiel* 6—9. quae editio diiudicanda est ad testes ℔ ℥ AZΘES, quorum illi his multo graviores.

De AZΘES, id est, Aquila, Symmacho, Theodotione, versionibus quinta et sexta, hoc loco non opus est exponere.

℔ versio graeca vetus est, e codicum fide, versionum δfgghfmpy et patrum testimonio in antiquum nitorem restituenda: versiones recenseo eas tantum quibus utor ipse.

℔^e eadem, e codicibus nostri ℳ similibus corrupta, nisi quod qui corrumpere, correxisse se quae male versa essent, existimaverunt.

℥ versio Psalterii latina ab Hieronymo ex ipso fonte ducta, a me anno 1874 edita, cuius codice hamburgensi a Friderico Baethgen in *Bernhardi Stade Zeitschrift für die alttestamentliche Wissenschaft* 1 105—112 descripto usus non sum.

℥ versio biblicorum syriaca vetus: nimirum

℥^a canonis Iudaeorum versio syriaca vetus a Samuele Lee curata, Londinii, anno non indicato:

℥^e psalterii versio syriaca vetus a Thoma Erpenio anno 1625 Lugduni Batavorum publici iuris facta, quam Halae anno 1768 repetivit IADathe:

℥^m versionis veteris testamenti syriacae primae exemplum solis ope ab Antonio Ceriani e codice mediolanensi expressum:

℥^p eadem a Michael LeJay bibliis polyglottis parisiensibus illata:

℥^v eadem a Briano Walton in bibliis polyglottis londiniensibus repetita:

℥^x versio canonis iudaici syriaca vetus Urumiae anno 1852 typis exscripta.

℥ versio canonis iudaici chaldaica, quae vocatur, nunquam integra: nimirum

- ℥ⁿ versio psalterii chaldaica ab Augustino Iustiniano*), episcopo nebiensi, Gennae (ita enim scribit nomen) kalendis Augustis anni 1516,
 ℥^r versio canonis iudaici chaldaica in bibliis Philippi secundi, Hispaniarum regis, Antverpiae a Christophoro Plantino**),
 ℥^v eadem sumptibus Danielis Bombergi [id est Danielis van Bomberghe (= Baumberg) antverpiensis] per Felicem pratensem***) anno 1518 (1517) Venetiis edita, cuius hagiographa repetivi anno 1873.

Testis ☉ codices graeci uncialibus quae dicuntur litteris exarati:

- A alexandrinus****) ab Henrico Herveio Baber annis 1816—1821 typis expressus, ab EMThompsono annis 1879—1881 solis ope ab interitu servatus. Baberi psalterii editiones sunt duae, altera anno 1812 seorsim edita, veteri testamento integro inserta altera: neutra carere possumus, quum habeantur in hac quae in illa desideres. solo Thompsoni opere uti non licebit, quippe in quo liturarum vestigia, a Babero e codice descripta, perraro aut nunquam dinosci possint.
 B vaticanus, anno 1868 a Karolo Vercellone edi coeptus, cui editioni anno 1881 finem imposuerunt HFabiani et ICOzza.
 D basileensis A vij 3, graecolatinus, in occidente scriptus, Parsonsii 156, a me ante incendium mommsenianum Gottingae collatus, sed non ea quae par erat diligentia: quem alterum obtinere nequeo. teste Parsonsio *admodum antiquus: saeculi noni?*
 E Parsonsii 39, Dorothei secundus, *membranaceus, saeculi noni, in octavo, στυχρῶς scriptus literis quadratis, mutilus*, qui quo loco nunc lateat, nescio.
 F Parsonsii 43, bibliothecae regiae parisiensis 20. *continet psalmos a Psalmo 93 ad Psalmum 94 in literis maiusculis, et constat 40 foliis. scribitur undique στυχρῶς cum accentibus et spiritibus a prima manu. forma literarum est adsimilis*

*) giornale ligustico di archeologia, storia e belle arti anni 1882 ¹⁰ non vidi. egit de Iustinianis Karolus Hopf, bibliothecarius dum vivebat regimontanus, qui quae scripsit, non vidi, ubi scripserit, non memini.

**) quum eorum qui a magistratibus et plebe ornari theologorum nomine se patiuntur, plerosque res ut sunt numquam videre sciam, ab hominibus autem in deo viventibus et in optimis quibusque negotiis curandis versantibus quam alienissimos esse norim, ut medear ex parte tam gravi illorum morbo, iubeo legere libros tres vividam veramque Christophori Plantini imaginem exhibentes hosce: Leonis Degeorge la maison Plantin [vincis, dum pateris] à Anvers, Bruxellis anno 1878 alterum editum, Correspondance de Christophe Plantin publiée par Max Rooses, Antverpiae annis 1883 et 1885 nobis donatum, et Maximiliani Rooses opus splendidum ultra quam dici potest animos alliciens „Christophe Plantin imprimeur Anversois“ (1882). atque ut de Aria Montano recte iudicent theologi isti, legant tomum XLI operis coleccion de documentos ineditos para la historia de España (editum Matriti anno 1862) 127—418 et memorias de la academia de la historia 7.

***) Elsii encomiasticum Augustinianorum, in quo de Felice agi scio, inspicere nequeo. BKennicott dissertatio generalis § 60 271.

de יעקב בן ארנהו bombergianae annis 1524 et 1525 emissae editore lege ChrDGinsburgii librum Jacob ben Chajim ibn Adonijah's introduction to the rabbinic bible ², Londinii anno 1867 editum.

****) operae pretium est, animos lectorum ad silentium advertere, quo in libro Realencyclopädie für protestantische Theologie und Kirche 5 et 17 Ernestus Grabe premitur.

illius quae cernitur in codice unciali coisliniano [primo]. videtur esse octavi aut noni saeculi. picturis ornatur haud imperite coloratis. hunc in Genesi graeca (15 praefationis), quum bambergensem tum temporis non nossem, W appellaveram. nihil continet quo in hoc specimine uti potuissem.

G sancti Galli 17, saeculi noni, partium duarum, antiquo tempore a glutinatore consutarum, quarum priorem, Matthaeum et Marci partem latinos complexam, non attigi, alteram, psalmos 101—150, carmina alia, et liturgica quaedam continentem, ante incendium mommsenianum Gottingae diligenter contuli. de codice nunc legendus est liber utilissimus Verzeichniss der Handschriften der Stiftsbibliothek von St. Gallen, Halae 1875 editus.

H Parsonsii 188, *sancti Germani a Pratis 186, in membrana conscriptus, caractere quadrato-unciali, in quarto, sine accentibus et spiritibus. mutilus est in principio et fine. qui quibus in locis mutilus sit, huius speciminis non est exponere.*

I oxoniensis 1982 NEB 2 120, de quo PIBrunns in Eichhornii repertorio 13 177—180: qui in catalogo codicum manuscriptorum bibliothecae bodleianae Henrici Coxe miscellaneorum quintus est. Parsonsii 13, de quo Parsonsius, Oxonii vivens, academiae oxoniensis sumptibus editionem curans, *de saeculo aiebat quo exaratus fuerit, nihil dicitur. saeculo nono exeunti adscribit HCoxe 1621.*

K Parsonsii 190, *bibliothecae sancti Germani a Pratis 187, olim 90, conscriptus in membrana, unciali caractere, in quarto. ab ιζ 37 incipiens.*

L monacensis 251, de quo legendus Hardtius 3 48. quum codex extra bibliothecam exire non sinatur, ego vero eius causa Monachium proficisci ibique quindecim dies degere nequeam, aliorum diligentiae reservandus est.

M e murbacensi gothanus, Parsonsii 27, de quo egerunt Iacobs-Ukert Merkwürdigkeiten der Bibliothek zu Gotha 2 3—6, et ego egi in psalterio iuxta Hebraeos Hieronymi xii—xv: quem contuli, bis benevole ad me transmissum, Gottingae. noverat FASTroth in Eichhornii repertorio 11 59 ex Montefalconio.

N Parsonsii 294, *bibliothecae collegii Em[manuelis] in academia cantabrigiensi, membranaceus, στειχρῶς scriptus, literis uncialibus, sed ab initio mutilus. idem, ni fallor, quem mihi una cum Wilhelmo Wright meo domi suae prandenti ostendit quondam FIAHort, in occidente scriptum, non antiquum, quem indignum iudicabam, de quo accuratius quaererem.*

R veronensis, graecolatinus, Romae anno 1740 in vindiciis canonicarum scripturarum ab Iosepho Blanchini*) editus. cuius quae a manu recentiori suppleta sunt, siglo [R] indicare soleo.

S sinaiticus, a Constantino de Tischendorf editus. S^c corrector vocabitur, cui siglo si numeros adiciebam, lecturis aditum faciliorem redditurus eram ad magnum volu-

*) in catalogo codicum latinorum bibliothecae regiae monacensis [4] 2 2 § 30 leguntur haecce: 41030 ... saeculi XVIII, 224 foliorum. *Variantes lectiones codicis biblicorum mon. S. Pauli de Urbe. f. 1 „Codex quem scriptum puto temporibus Caroli Magni, ut dixi in Vindiciis canonicarum scripturarum“. Itaque codex Pass. [= pataviensis] autographus est Iosephi Blanchini, qui in Vind. can. script. I, p. cccxxx s. 599 de hoc loquitur.* KVerzellone variarum lectionum vulg lat biblicorum editionis 1 lxxv.

men Tischendorffii, stupidissime et ineptissime ad imperatoribus fucum faciendum, non ad virorum doctorum usum comparatum.

T tūricensis, Parsonsii 262. hunc edidit anno 1869 CdeTischendorf in monumentorum sacrorum ineditorum volumine quarto: qui xiiij saeculo septimo cum scriptum esse credebatur. initio mutilus, ut in hoc specimine usus eius nullus futurus sit.

U londiniensis, papyraceus, biblicorum omnium quos noverim antiquissimus. tractavi ipse Londinii anno aut 1852 aut 1853, edidit anno 1855 in monumentorum sacrorum ineditorum volumine primo CdeTischendorf. cuius in hoc specimine usus nullus est, quum psalmodum 1—5 nihil aetatem tulerit.

W bambergensis, graecolatinus, de quo egi in psalterio iuxta Hebraeos Hieronymi iv 166—168: quem ante incendium mommsenianum ad me transmissum contuli Gottingae.

Z coloniensis, de quo eodem loco egi, et egerunt in codicum coloniensiū [anno 1866 Dardemonipoli Coloniam reversorum] catalogo 8 PhJaffé et WWattenbach. cuius ante incendium mommsenianum ad me transmissi partem tantum contuli Gottingae: nam quum aut repetitio codicis W sit, aut ex eodem quo W archetypo summa cum fide transcriptus, indignus visus est qui integer conferretur.

dubitari non potest, haberi in bibliothecis etiam alios psalterii graeci codices litteris uncialibus exaratos: haut scio an vel apud Parsonsium, e mancipiorum Holmesii diligentia et fide pendentem, a me non nominati sint qui huc pertineant.

codices graecos litteris nunc usitatis scriptos adhibui nullos.

accedunt ad codices unciales editiones psalterii graeci antiquissimae:

a biblia graeca Aldi, Februario anni 1518 in lucem publicam emissa, de quibus AARenouard annales de l'imprimerie des Alde³ [1834] 84²:

b vetus testamentum graecum romanum anni 1586 (1587):

c biblia complutensia:

m psalterium Aldi graecum, de quo libro legendi MMaittaire annalium typographorum [1733] 1 1, 74 et FDidot Alde Manuce [1875] 58—61,

n psalterium graecum una cum ℥^a Ianuae anno 1516,

p psalterium graecum ab Iohanne Potken*) Coloniae Agrippinae anno 1518 editum.

Filiae matris Θ sunt versiones δfgħfm̃p̃, vultum parentis non omnino male exprimentes.

δ gaidica, cuius fragmenta anno 1875 e codice taurinensi sumpta edidit Bernardinus Peyron, alia e libro curzoniano a magnifico domino Roberto Zouche ad me transmissa cum theologis nescio quibus communicavi eodem anno ego:

*) de quo et typographo eius opus exeribente Iohanne Sotere (*alias Heyl*) quae Iosephus Hartzheim in bibliotheca coloniensi (anni 1747) 194 180 exposuit, procul dubio ab iis qui Coloniae urbis patriae fati enarrandis vacant, aucta et correctae sunt. quaerenti mihi responsum non est. „Pocken“ scribit Hartzheim, „Pocanus“ Sixtus Senensis in bibliothecae sanctae libro quarto (2 Francofurti, 1575, paginâ 290).

ƒ latina. cuius codices adhibui nullos: nam uno nihil probaretur, pluribus uti non poteram, quum pondus haberent antiquissimi tantum, ad quos in bibliothecis multis dispersos aditus viro glebae adscripto non patebat: peregre autem non dimittebantur. conferre iuvabit libellum meum anno 1885 theologorum ignaviae et silentio expositum Probe einer neuen ausgabe der lateinischen übersezungen des alten testaments, aliquantum Sabaterii opere commodior. legendus est etiam Leonis Ziegler liber bonae frugis plenus die lateinischen Bibelübersetzungen vor Hieronymus und die Itala des Augustinus (1879), optandumque esse aio, ut viri docti Oxoniae nunc bibliis latinis edendis operam dantes Ziegleri doctrina ad describendos et edendos codices utantur.

g aethiopica, cuius utor exemplo ludolfiano eo quod interpretatione latina caret:
h armenica:

h^m editio Mķiθarīs, anni 1733:

h^v editio veneta, anni 1860:

h^z editio Zohrabi, anni 1805:

nam h^o, id est Oskanum, dum haec scriberem, non habebam, neque Brema arcessere denuo volebam.

ƒ boħairica, quae nunc dicitur, a me anno 1875 edita:

m aramaea christiana, cuius perpauca tantum fragmenta supersunt, ab IPNLandio in anecdotorum syriacorum volumine quarto anno 1875 publici iuris facta, ad specimen nostrum augendum nihil facientia. de dialecto ab Aramaeis occidentalibus usurpata legenda sunt quae ThNoeldeke exposuit ZDMG 22 443—527.

p syriaca codicis mediolanensis anno 1820 a CBugato typis exscripta, solis ope e codice ipso expressa ab ACeriani anno 1874: nam codicem londiniensem 14434 (= 54 Wilhelmi Wright) non habebam, quotienscumque Londinii versabar, negotiis gravioribus quominus transcriberem, impeditus.

h arabica:

h^a Abulfathī beroeensis, cuius codex e scaligerano lugdunensis Batavorum 253 a me psalmorum α—μθ editioni anno 1875 in usum scholarum curatae adhibitus, bonnenses ab Iohanne Gildemeister in catalogo librorum manuscriptorum orientalium in bibliotheca academica bonnensi servatorum § 24 25 descripti sunt:

h^m bibliorum polyglottorum parisiensium:

h^a edita cum ™^a Ianuae anno 1516:

h^r romana Victoris Scialac et Gabrielis Sionitae.

h^ah^mh^r (ut et h^s, id est arabica e ™ profecta) utor repetitione mea anno 1876 theologorum qui nunc sunt, incuriae et stupiditati exposita, de qua GHoffmann in jenaer Literaturzeitung 1876, 625—628 et ThNoeldeke in literarisches Centralblatt 1879, 33—35. lege etiam quae olim IChrDoederlein*) de psalteriis arabicis exposuit in Eichhornii repertorio 2 151—179 4 57—96. h^a h^m h^a h^r si eadem praebent, soleo h solum ponere.

*) Realencyclopädie für protestantische Theologie und Kirche 3 638 639, allgemeine deutsche Biographie 5 280 281.

- ♂ Carolus Delarue, Origenis editor.
 ∞ Bernhardus de Montfaucon, hexaplorum editor.
 ♀ Iacobi Parsonsii codices modo plures, modo pauciores, quorum numeri e magno opere oxoniensi peti debebunt.

Patrum quas editiones et legam et laudem, exponere non opus est, quum optimis quibusque utar. me Basilii frobenianam anni 1551 adhibuisse, teneant alterius saeculi theologi: iidem Euthymium Zigabenum Venetiis in quarto Theophylacti tomo ab Antonio Bongiovanni typis exscriptum esse meminerint.

NC nova collectio est Bernhardi de Montfaucon. Catenam laudo a Balthasare Corderio Antverpiae anno 1643 editam, cuius tomus in hoc opusculo sub censum venit primus tantum.

sigla FGHKU in paginis quas manu tenes, laudari non posse, non est quod moneam, ad oxoniensem I et monacensem L aditus nondum patuit, latet E.

superest ut novam Origenis editionem*) summo opere desiderari dicam, qui ad Origenem sciam redire fere omnia quae non ad psalmodum tantum expositionem, sed ad universorum biblicorum interpretationem pertinentia in ecclesia et orientali et occidentali per octo saecula proferuntur. quam aut praecedere aut comitari debebit breviarii in psalmos restitutio, cuius quum editiones vetustiores possideam, utor indocta repetitione a Vallarsio in septimum Hieronymi tomum coniuncta.

Pricaeum saepius laudo, qui anglice John Price vocabatur, de quo egerunt Petrus Bayle in dictionnaire 3 et A Wood in Athenis oxoniensibus 2 582 583 (§ 465): Pricaeus Romae anno 1676 diem obiit. huius annotationes in Criticorum sacrorum volumine amstelodamensi tertio legere consuevi, in opere londiniensi anno 1660 primum divulgatas. Pricaeo praeter ea quae ad eum expressis verbis provocans protuli, debeo etiam locorum similium aliquot in margine meo laudatorum indicationem, cui Pricaei nomen propter spatii angustiam addi non poterat.

*) quam curare non erit difficile. debet editor primo loco ponere philocaliam. quam excipient, secundum ordinem librorum biblicorum disposita, commentaria scripturae sacrae illustrandae inservientia quotquot integra vel ex parte integra manserunt, graeca, latina, graeco-latina. commentaria sequentur libri dogmatici. quae omnia postquam tribus formae quadratae tomis comprehensa indicibus necessariis instructa prostabunt, de fragmentis iudicari poterit, in tomo quarto edendis. quae conquiret qui hexaplis in Austriae, Britanniae, Galliae, Hispaniae, Italiae, Russiae bibliothecis recuperandis operam dabit. ceterum sciant quibus talia cordi sunt, codicem τῶν εἰς τὸ κατὰ Ματθαῖον εὐαγγέλιον ἐξηγητικῶν holmiensem Holmiae non amplius extare: ita rescripsit, quum per epistolam quid rei esset quaesivissem, is qui bibliothecae holmiensi praeest. oderant Origenem dum vivebat omnes qui inficetum et indoctum esse credere, mentiri δογματεύειν, mundo mancipari prudentiâ christianâ uti vocare consueverant: iidem prohibere nequibant filios et nepotes quominus ex Origenis mortui libris vivendi et materiam et vigorem sumerent. nos autem qui ad aeterna tendimus, debemus hoc civi nostro Origeni, ut rerum aeternarum doctorem eum fuisse ostendamus numquam nominatum, auditum per saecula, molestum malis, angelorum bonorumque quotquot unquam fuere sodalem, errantem ut errare homines solemus, divino plane animi fervore ad optima quaeque amanda, intellegenda, labore et acumen et morte defendenda paratum.

Ψαλμοί.

Inscribitur liber Ψαλμοὶ Δαβὶδ in canone Me-
litonis apud Eusebium HE δ 26, 14. ita in sum-
mis paginis h², quum h^m librum psalmorum vocet.
τοῦ Δαβὶδ ἐπιγραφὴν ἔχει μόνου τοῦτο τὸ βιβλίον τὸ τῶν
ψαλμῶν [Pseudo-]Athanasius 2 150⁴. βίβλος καλεῖται
ψαλμῶν, ἐπιγράφεται δὲ μόνον τὸν Δαβὶδ idem 2 150⁵.
Athanasius NC 2 71⁴ rationem quaerit tὴν λόγῳ
διαφόρῃν ψδῶν ὑπαρχόντων, καὶ μὴ πάντων τῶν ψαλ-
μῶν ὄντων Δαυὶδ, ἀναφέρεται [+ τὸ ψαλτήριον?] εἰς
τὸν Δαυὶδ: et invenit hancce: τοῦτου χάριν ἐπεγρά-
φη, ἐπεὶ αὐτὸς αἴτιος γεγένηται τοῦ εἶναι ταῦτα· αὐτὸς
γὰρ ἐξέλεξε τοὺς ψδούς. Aethiopes psalterium Da-
videm appellant: BDorn de psalterio aethiopico 9.
οὐχ ὡς ἂν τις ὑπολάβοι, πάντες εἰσι τοῦ Δαυὶδ οἱ ψαλ-
μοί, ἀλλὰ καὶ ἑτέρον προφητῶν ἐν τῇ ψάλλειν προφη-
τεύοντων· δι' ὅπερ ἡ πᾶσα γραφὴ παρ' Ἑβραίοις τῶν
ψαλμῶν, οὐ τοῦ Δαυὶδ, ἐπιγράφει, ἀλλ' ἀδιορίστως βί-
βλος ψαλμῶν ὀνομάζεται Euseb 2². ἐπειδὴ πλεῖστοι
τῶν ἀδελφῶν εἰς Χριστὸν πεπιστευκότων οἴονται τὴν
βίβλον ταύτην τοῦ Δαυὶδ ὑπάρχειν, ἐπιγράφουσί τε αὐ-
τὴν Ψαλμοὶ τοῦ Δαυὶδ, λεκτόν τὰ εἰς ἡμᾶς ἐληλυθότα
περὶ αὐτῆς. Ἑβραῖοι περιέγραψαν [corrigere ἐπέγραψαν]
τὴν βίβλον Σέφρα θελεῖμ [corrigere διηλλειμ, collato
Symmictorium 1 92, 20 2 178, 95 96 179, 98 99
100 101: δ post a omitti facile poterat], ἐν δὲ ταῖς
πράξεσι τῶν ἀποστόλων [1, 20] βίβλος ψαλμῶν εἶναι
λέγεται. . . . ὄνομα δὲ ἐν τῇ ἐπιγραφῇ τοῦ βιβλίου οὐ
κεῖται ἐνταῦθα· ἡ δὲ αἰτία τὸ μὴ ἐνὸς λόγους ἀναγε-
γράφαι ἐπὶ τοῦτο [ταυτό Pitra], ἀλλὰ πλείονων συ-
νελέγθαι, τοῦ Ἑσδρα, ὡς αἱ παραδόσεις φασί, μετὰ
τὴν αἰχμαλωσίαν συναγαγόντος ψαλμοὺς πλείονων εἰς
ἓν, ἣ καὶ λόγους οὐ πάντως ὄντας ψαλμοὺς Hippoly-
tus 188, 8. haec Origeni adscripta edidit Pitra
analectorum 2 428. ὅλλον ἀπὸ τῶν ἐπιγραφῶν συλ-
λεγέντας εἰς ἓν μετὰ τὴν αἰχμαλωσίαν ὑπὸ τοῦ Ἑσδρα
Euthym 335². οἱ μὲν οὖν εἶπον Ἑσδραν, οἱ δὲ Ἑξε-
κίαν συναγαγεῖν τοὺς ψαλμοὺς idem 338¹. ἔστι δὲ καὶ
λόγος ἕτερος ὅτι ποτὲ τῶν Ἰουδαίων καταφρονησάν-
των τοῦ θεοῦ καὶ τῶν πατέρων ἐθῶν λαβόντων λή-
θην, καὶ πολλὴ μάλιστα τῶν γραφῶν παρερρύσαν αἱ
βίβλοι καὶ διεφθάρσαν· ὕστερον δὲ περὶ τὴν συναγα-
γὴν αὐτῶν προυδόσας εἶτε Ἑσδρας εἶτε Ἑzekίας, καὶ
οὐκ ἀθρόως, ἀλλὰ καὶ ἕνα τούτους ἀναλεγχόμενος, πρὸς

[illegible]

Ea quae supra de Esdra psalorum collectore attuli, lucem faenerantur ex Origenis 2524⁴ verbis: ἔτερος ἂν εἴποι . . . περιέχεν τὴν βιβλίον [Psal-morum] ἀπλὴν . . . συναγωγὴν κατὰ τὸ αὐτὸ ψδω-όμου καὶ ψαλμῶν καὶ τῶν λοιπῶν σποράδην ἀναγε-γραμμένων, ᾗτοι Ἐσδρα καὶ ταῦτα μετὰ τῶν ἄλλων γραφῶν ἀπονημονεύσαντος [Ezdr δ̄ 14, 37—50], ἣ καὶ τῶν παρ' Ἑβραίοις παλαιῶν σοφῶν κατὰ τὸ προσπε-σὺν ἐκάστου τῇ μνήμῃ συλλεξαμένους τῶν ἐμφερομέ-νων ὡς ἔτυχε. non est autem ignorandum, indi-scretum apud Hebraeos numerum esse psalmorum, sed sine ordinis annotatione esse conscriptos. non enim illic primus aut secundus aut tertius aut quinquagesimus aut centesimus praenotatur, sed sine discrimine aliquo ordinis numerique permixti sunt. Esdras enim, ut antiquae traditiones ferunt, incompositos eos et pro auctorum ac temporum di-versitate dispersos in volumen unum collegit et ret-ulit. sed LXX seniores . . . in numerum eos atque ordinem redegerunt, singulis quibusque nu-meris . . . ordinem deputantes Hilarius 6³

Ψαλτήριον inscripsit A, Ψαλμοί Bb, titulo caret S. *psalterion* to DD ab *alleluia* [R]. in paginarum marginibus ψαλτήριον a, ψαλμοί b, titulum ψαλτήριον psalmo primo praemittit c. כבא יספספא p. p.

De תהלות et תהלים non opus est in hoc commentario disserere: alio loco materiem ordine ac ratione tractaturus sum: vide Mittheilungen 2 158

הלילא Psalterium vocatur a masoretis qui dicuntur, cuius usus SFrensdorff „massora magna“ 14² exemplum laudat adnotationem ad Ps 42, 6 adscriptam [Buxtorffii biblia תשבו 1]. ceterum הלילא etiam Psalmorum 113—119 nomen est, ut in adnotatione ad Regn β 22, 5 additā = שני² Buxtorffii

ⲉⲙⲉⲓ inscribere librum psalmodum e codicibus oxoniensibus docuit RPayne Smith thesauri 1407: ubi ⲉⲙⲉⲓ debebat ⲉⲙⲉⲓⲁⲩⲉⲣⲓ esse, sed corruptum est collato Regn β 1, 18 et Iosue 10, 13: lege GHoffmanni glossam 1571. כבא יספספא p. p.

De زبور Arabum lege Lanium 1210³ et Georgium Hoffmann jenaische literaturzeitung 1876, 627: de מזמרים Iudaeorum me Orientalium 2 15

Psalterium in quinque libros apud Hebraeos dividi testes sunt Hippolytus 193, 3 [syriace versa leges haec in Analectis meis 86, 2 et tamquam origenea in Pitrae Analectis 2 435], Origenes apud o 1 (78) et δ 2 513⁴, Eusebius 2² (laudatus in catena Corderii 1 lj, confer PseudoHieronymum 7^{app} 421), Athanas NC 2 70¹, Hilarius 1¹ (qui aliquos Hebraeorum ita divisum velle librum auctor est), Epiphanius in Symmictorum meorum 2 157, 47. Epiphanius, quem integrum legere oportet, ut quid sit ei πεντάτευχος intellegas, laudavit Gregorius Abulfaragius Praetermissorum meorum 100, 30. *quum . . . septuagesimum secundum psalmum, id est tertii libri principium, legere coepissemus* Hieron 1 124⁴. librorum terminos esse constat 47, 14 72, 19 89, 53 106, 48 150. in Talmūt קידושין 33¹ med conferas שני חומשים שנית לו בספר תהלים: NBrüll Jahrbücher für jüdische Geschichte und Literatur 4 165

Psalmos 150 numerant Graeci, cuius numeri rationes exquirere conabantur: lege, ut paucos tantum nominem, Eusebium 1¹, Euthymium 338¹, Hippolytum 189¹², Origenem in Pitrae analectis 2 429. contra 147 numerabant Iudaei veteres, ut tot psalmi essent quot (Genes 47, 28) vixit annos Iacobus. apud quos 1 et 2, 42 et 43, 70 et 71 pro uno nu-

merabantur, sex psalmi הלל nunc vocati [113—119] quinque erant, vario modo distincti, quum 78 in duo carmina dispesceretur (78, 1—35 78, 36—72): lege Ioelcm Müller „masechet soferim“ 222 223

Stichorum numerus apud Iudacos Talmūt 3 3, 1 = קידושין 30¹ fin 5896 [quem numerum recte se habere docuit SDLazzatto epistularum 346, 7 et Ioeli Müller „masechet soferim“ 135^m debeo quod laudare potui], apud Syros (ⲉⲙ 114¹) 4832, apud Graecos, Nicephoro Karoli de Boor 133 et codicibus parisinis graecis regio secundo et quinto testibus, 5100. stichos 5575 numerant codices f a me collati quatuor. quos στιχους Graeci, eos versus Romani vocabant, פסוקים Iudaei nescio cuius saeculi (vide infra): diversi, neque hoc loco nominandi, sunt שיטים ab IBuxtorffio in lexico 2378 et in Tiberiade 70² tractati. vox a שטט ducta, quae radix formam secundam mutavit in שרטט plumbo [vel praeductali, Du Cange s v] membranam direxit (Catull 22, 7/8: IBeckmann Beyträge zur Geschichte der Erfindungen 5 238) = παρέρραψε: a שרטט fluxit شَرَط (Petrus Hispanus 364, 31): شريطة = שרטוט (Petrus 373² 17). Syri si de פסוק locuntur, non στιχους indicant, sed Θεοπομπί Luciani Libanii: vide CSuiceri thesaurum ecclesiasticum 2 1021, CGraux revue de philologie 1878, 97 et ThBirt das antike Buchwesen 162, contra quem legenda sunt quae in Ernesti de Deutsch indice menstruo 14 357—377 scripsit Hugo Landwehr, quaeque in Hermis 17 377—384 HDiels, et quae ibidem 21 142—156 protulit ThMommensen. Armeni ab Arabibus (ut videatur) mutuantes መስኮ, id est domos, appellabant, qui non στιχוי Graecorum, sed פסוקים grammaticorum sunt: differunt enim a פסוקים antiquis פסומים nobis usitati, ut ab ὑμνιστῆσι differunt στιχοι: quos in Psalterio 2527 haberi in fine libri adnotaverunt grammatici tiberienses: חצי הספר si masoram (Buxtorffii Tiberias 32¹) sequamur, ante Psalm 78, 36 notatur, sin Talmūdē 3 3, 1 = קידושין 30¹, ע vocis מיער in Psalmo 80, 14 est [של תיבות] חציין, et Psalm 78, 38 חציין בפסוקים, de quo versu lege Buxtorffii synagogam [1641] 364 365. ceterum IMüller „masechet soferim“ 135^m fuisse refert qui versus 2555 Psalterio inesse dicerent. መስኮ in Psalterio, psalmo ሥላ Graecorum in computum non recepto, numerat 2462 a²

Psalm 1 + 2 # 83

1¹ 1² Proverb 4, 14 15

1, 15 Ecclesi 23, 1

1¹ Job 10, 3² 21, 16² 22, 18²Gen 49, 6¹ Tob 4, 5

1

1 Μακάριος ἀνὴρ ὃς οὐκ ἐπορεύθη ἐν βουλῇ ἀσεβῶν.

ο Stichī 15 ABSf^p Apollinarius, 14 S, 17 Abulfaragius 101, 55 (apud quem μ forsitan iu. mutandum est). versus 6 h

ο Ψαλμὸς τῷ Δαβὶδ ἀνεπίγραφος παρ' Ἑβραίοις: Δαβὶδ προφήτου καὶ βασιλέως μέλος am. Ψαλμὸς τῷ Δαυὶδ, ἀνεπίγραφος παρ' Ἑβραίοις c. Δαβὶδ προφήτου καὶ βασιλέως μέλος: Ψαλμὸς τῷ Δαβὶδ ἀνεπίγραφος παρ' Ἑβραίοις n. titulo carent ABS. senarium ex amn laudatum, quem habet etiam p, Apollinarius psalmo praemisit. Ψαλμὸς τῷ Δαυὶδ h. εἰς τὸ τέλος· ὁ ψαλμὸς τοῦ Δαυὶδ ὁ πρῶτος unus codex versionis f. Breviarium 1 *quidam dicunt hunc psalmum quasi praefationem esse spiritus sancti, et ideo titulum non habere: alii in eo quod primus sit, ordinis sui habere principium, et pleonasmodum esse vitium, eum primum dicere ante quem nullus sit: secuntur, voce aliter praemissa, quae ad 2, ο excribam. Iudaei hunc psalmum dictum esse existimant de Iosia, quod solus inter profanos reges non abierit in consilio impiorum, sed secutus sit legem dei* Breviar 3. ad Iosephum Arimathaeensem rettulit Tertullianus [quem confer cum Clemente alex paedag γ 11, 76 strom β 15, 68] de spectaculis 3 (confer cum Lucae 23, 51), quem laudat breviarium 3: hinc fluxit titulus in versionis hieronymianae codicibus amiatino et augiensi psalmo impositus. *lectorem monere iuvat, commentarium alium Athanasii nomine ferri in bibliotheca iustiniana Venetiis inque ambrosiana Mediolani, prorsus diversum ab edito, cuius initium ἡ μὲν προφητεία πληροῦται εἰς τὸν Ἰωσήφ τὸν ἀριμαθαῖον . . .* ∞ NC 2 70: vide Athanasii de titulis psalmodum librum xiv xix: τοιοῦτος ὑπῆρχεν ὁ Ἰωσήφ ὁ ἀπὸ Ἀριμαθαίας ὁ τὸ σῶμα τοῦ κυρίου καὶ θεοῦ θάψας· εἰρηται γὰρ περὶ αὐτοῦ ὡς οὐκ ἦν συγκατατιθέμενος τῇ βουλῇ τῶν Ἱησοῦ προδοτῶν Athanas 1 1009². τοῦτον καὶ τὸν μετ' αὐτὸν ψαλμὸν ἀνεπιγράφους εὐρόντες [οἱ τὰς θείας ἱερμηνευκότες γραφάς] ἀνεπιγράφους [+ bene καὶ codices duo] κατέλιπον Theodoret 1 609. ἀνεπίγραφος παρ'

Ἑβραίοις ὧν ὁ πρῶτος ψαλμὸς, οὐδὲ παρὰ τῶν ἐρμηνευσάντων ἔτυχεν ἐπιγραφῆς Euthym 344⁵

1¹ *epireuthi* WZ

1¹ ΘES τέλειος ὁ νεώτερος ὃς οὐκ ἀπῆλθεν ἐν βουλῇ ἀλλοτρίων b. sed ES τέλειος ὁ νεώτερος ὃς οὐκ ἀπῆλθε v. ES κατῆλθε codex 264 in Parsonsii appendice. *neque enim et femina non beata quae non abiit in consilio impiorum* [Basil 56, 34]: *ubi tamen dictum est „beatus vir“.* hic [Psalm 119 9] *vero nec „homo“ ait nec „vir“, sed „iunior“* Augustin 4 1287⁵. Plauti trinumum [313 314] laudavit Pricaeus: *istaec ego mi semper habui aetati integumentum meae, ne penetrarem me usquam ubi esset damni conciliabulum*

1¹ *schol* ἄμεμπτος ὁ ἀνὴρ ὃς οὐ περιεπάτησεν ἐν συνδρίῳ παρανόμων b. ἄλλος Ἄμεμπτος ὁ ἄνθρωπος ὃς οὐκ ἐπεριεπάτησεν v

1¹ ἑβραϊκῇ φωνῇ . . . καθ' ἣν „μακάριος ὁ ἀνὴρ“ μετὰ τῆς τοῦ ἄρθρου προσθήκης εἴρηται Origenes apud Corderium 7, et praemisso ἡ Eusebius NC 9³: ἡ κατὰ τὸ Ἑβραϊκὸν ἐντεῦξίς ἐπιτετηρημένως οὕτως ἔχουσα „μακάριος ὁ ἀνὴρ“, μετὰ τῆς ἄρθρου προσθήκης idem eclog 68. ad μακάριος ἀνὴρ Pitra analect 3 557 Ἀ οἱ 0 ὁμοίως

1¹ φασὶ δὲ οἱ Ἑβραῖοι . . . καλεῖσθαι . . . 15 δὲ τὸν ἄνδρα, ὡς φανερόν ἐκ τοῦ εσρη αἵς, ὅπερ ἐστὶ μακάριος [adde ὁ] ἀνὴρ Origenes ad Africanum 12 = 1 25⁴ δ. vide me ad Gen 2, 23

1¹ A ἐν συνελύσει ἀσεβῶν ∞ ex uno. Origenes apud Pitram analectorum 3 370 post verba ad Psalm 1, 5² a me adscripta addit ὅποιον καὶ τὸ ἐν ἀρχῇ „ἐν βουλῇ ἀσεβῶν“. et δυνατὸν δὲ βουλὴν ἀσεβῶν εἰπεῖν τὴν σύνοδον καὶ τὴν συνέλευσιν τῶν πονηρῶν Athanas 1 1009¹, qui ad interpretum seriorum versiones alludere videatur. ἔστι δὲ καὶ ἄλλως, βουλήν μὲν ἀσεβῶν τὸ συνέδριον αὐτῶν ὑπολαμβάνειν, ὡς ὁ A καὶ ὁ Θ ἡρμήνευσαν [ἐρμήνευσαν Bongiovanni], ὁδὸν δὲ ἁμαρτωλῶν τὸν διάβολον . . . , καθέδραν δὲ τὴν διδασκαλίαν τῶν πονηρῶν Euthym 346⁴

1¹ מַכָּרִים מִלְּבָרִים, מִלְּבָרִים S

B2

³ καὶ ἔσται ὡς τὸ ξύλον τὸ πεφυτευμένον παρὰ τὰς διεξόδους τῶν ὑδάτων, ³ Ierem 17, 8
 ὃ τὸν καρπὸν αὐτοῦ δώσει ἐν καιρῷ αὐτοῦ,
 καὶ τὸ φύλλον αὐτοῦ οὐκ ἀπορρυήσεται.
 καὶ πάντα ὅσα ἂν ποιῇ, κατευσθθήσεται.

³ ³ Dan 4, 9¹ ³ Psalm 37, 2 ³ Iosue 1, 8² Tobit 4, 6

³ ¹ εστε A

³ ¹ ὑδατον M

³ ¹ A καὶ ἔσται ὡς [τὸ addit paginā 473, non habet paginā 474] ξύλον μεταπεφυτευμένον: sic unus regius ex Origene ∞. ⲓⲱⲛⲓ ⲛⲓⲛⲓⲛⲓ ⲛⲓⲛⲓⲛⲓ ⲛⲓⲛⲓⲛⲓ p. μετὰ ταῦτα παραληψώμεθα* τὸ παρὰ τοῦ Ἀκύλα λεγόμενον „μεταπεφυτευμένον“· πῶθεν γὰρ τὸ ξύλον περὶ οὗ ὁ λόγος, „μεταπεφύτευται ἐπὶ ταῖς τῶν ὑδάτων διαρρέσειν“; Origenes 2531³ [barocc Combeff Barbar]: quae apud Corderium 13 Gennadio tribuuntur. ex his quae transcripsi et Psalmo me 5, ubi Aquilam ⲛⲓⲛⲓⲛⲓ αἱ διαρρέσεις vertisse scimus, elucet, v apud ∞ falso Aquilae hoc loco ἐπὶ διεξόδους ὑδάτων tribuere. de Σ εἰς τὰς διεξόδους τῶν ὑδάτων a ∞ ex v prolato nihil dico. ὁ δὲ Ἀκύλας τὸ μεταπεφυτευμένον ἐξέδωκε Origenes Pitra anal 2445, editum e codice corrupto, quem corrige ex pro „plantatum“ „transplantatum“ Aquila transtulit Breviarri 3. ⲛⲓⲛⲓⲛⲓ ab interprete Geoponicon syriaco non adhibetur ad exprimendum μετεφύτευσε Graeci γ 4, 6 [sy 15, 1] δ 8, 5 [sy 59, 2]: sed femininum ⲛⲓⲛⲓ 68, 4 = μεταφυτεία Graeci ι 85, 2 et 15, 16 29, 6 80, 8 = φυτωρίον (Latinorum *seminarium*) γ 5, 4 ε 3, 1 θ 5, ο. et ⲛⲓⲛⲓ 81, 1 3 67, 21 = ἐν τοῖς φυτωρίοις κατέθετο Graeci θ 5, 13 14 vel μετεφύτευσε ι 85, ο. ubi de sensu ambigi non poterat, Graecus φυτεία et φυτεύειν posuit quo loco μεταφυτεία et μεταφυτεύειν debebat: ubi Syrus ⲛⲓⲛⲓ et ⲛⲓⲛⲓ exhibuit: ι 86, 3 = sy 68, 17 et θ 5, 11 = sy 80, 26. Geopon sy 80, 30 ⲛⲓⲛⲓⲛⲓ ⲛⲓⲛⲓⲛⲓ = gr θ 5, 12 μεταφυτεύουσι. consule Plinium ιζ § 66 75 79, et quae Arabum glossographi sub نقل et فصل tradunt

³ ³ ³ Ἐμπεδοκλῆς [366 367] ἀείψυλλα καὶ ἐμπεδοκάρπᾳ φησι θάλλειν καρπῶν ἀφθονίῃσι κατ' ἡέρα πάντ' ἐνιαυσίν Theophrast caus plant α 13, 2: vide SKarsten, philosophi graec veterum reliquiae 2 138 269

³ ³ ³ ⲛⲓⲛⲓⲛⲓ ⲛⲓⲛⲓⲛⲓ W

³ ² ΑΣ ὃς καρπὸν αὐτοῦ δώῃ Pitra anal 3557: rectius ∞ ὃ ediderat

³ ² Graecus ita dixit: ὃ τὸν καρπὸν αὐτοῦ δώσει, quod potest ad beatum referri, μακάριος καρπὸν δώσει graece: latine autem sic dicitur, ut sit „quia beatus dabit fructum“, in resurrectione scilicet sua, quando potest perpetuum dare. potest et sic: ὃ τὸν καρπὸν αὐτοῦ ὑπὲρ ξύλον [sic], ut referatur ad lignum, cuius facta omnia prosperabuntur, in quo evidens testificatio quia de salvatore dictum est Ambros 1758¹. ἄμπελος ἐν τῇ ὥρᾳ τὸν βότρυν ἐνεγκούσα MAntonini ε 4 [Londin 1643] laudat Pricaeus

³ ³ ἀπωρῆσεται vel ἀπωρησεται M, *aporiēse* WZ

³ ³ A καὶ φύλλον αὐτοῦ οὐκ ἀποπσεῖται v. colbertinorum unus in margine, nomine interpretis non indicato, ἀποπσεῖται (∞): quo vocabulo ἀπορρυήσεται interpretatur Athanas 1 1009⁴. τὰ φύλλα δὲ αὐτοῦ, ὡς ἄλλος φησὶν Euseb 10³. IFSchleusner opusculorum 167 ἀποπσεῖται veteri versionī, ἀπορρυήσεται Aquilae adscribit, quum נבל Psalm λς 2 in vetere versione ἀπέπεσε, contra Isa 34, 4 ab Aquilā ἀπερρύη reddatur. ἄνθος ἀπορρεῖ Theocrit 7, 121. Pricaeus ad Hesychii glossam οὐκ ἀπορρυήσεται ablegat, et Pindari [Olymp] 12 [15] καταφυλλοροεῖν laudat

³ ⁴ ποιήσῃ A Clemens alex paedag α 10, 92. esse Latinos scio qui fecerit pro faciet praebeant, qui utrum ποιήσῃ fortasse pro ποιῇ legerint, non expedio. ποιει D, *pyi* [R], *pü* WZ

³ ⁴ κατευσθθήσεται M, *cateuodisete* WZ

³ ⁴ „prosperabuntur“ . . . Aquila autem „dirigentur“ ait Ambros 1758^{1/2}. = κατευσθθήσεται, collatis hexaplis Gen 39, 2. bene dirigentur Hilar 15³ 23², sed 23² mss „prosperabuntur“, quod et *infra* [23³? 23⁴?] habet *niciacensis codex* pro „prosperare dirigentur“. Iulium Firmicum math ε 12 [fides penes Pricaeum sit] laudat Pricaeus: faciet effica-

רַחֲמֵי וְיִמֵּי suo servavit rectam formam רַחֲמֵי. etiam qui ἡμέρευουσιν vertit, non יִמֵּי, sed רַחֲמֵי legit, nisi forte ℣ interpretatus est, non ℳ. voce רַחֲמֵי, quam non legit Aquila, carere non possumus, nisi יִמֵּי = רַחֲמֵי vel רַחֲמֵי in יִמֵּי = יִמֵּי mutato (Gen 39, 10 Exod 16, 5 Isa 58, 2 Psalm 68, 20 Proverb 8, 30 34): vide Psalm 13, 3

⁴ οὐχ οὕτως οἱ ἀσβεῖς. οὐχ οὕτως·

ἀλλ' ἢ ὥσπερ γυνὸς ὃν ἐκριπτέι ὁ ἀνεμὸς ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς.

⁴² Ioh 21, 18 [27, 20² 21]

Isa 17, 13² [29, 6]

Osee 13, 3² Psalm 83, 16 + 14 Psalm 35, 5 Sap 5, 15

ces, multa officia tractantes . . et quos semper in omnibus actibus prosper sequatur effectus . . . effica- caces et qui omnia negotiorum genera prospero com- pteant semper effectu: idem Senecam de vita beata [8, 6] quicquid agetur, in bonum exhibit facile et parate et sine tergiversatione agentis et Theogni- dem [589 590] τῷ δὲ καλῶς ποιοῦντι [nunc καλῶς ποιοῦντι edi solet] θεὸς περὶ πάντα τίθησι συντυχίαν ἀγαθήν

⁴¹ Sch τὸ ἰδεύτερον „οὐχ οὕτως“ παρ' οὐδενὶ κεῖται ἐν τῷ ἐξαπλῷ b: eadem regii duo apud ∞. τινὲς προ[τ]εθέασιν δεύτερον τὸ „οὐχ“ οὕτως· οὕτε δὲ τὸ 'Εβραϊκὸν ἔχει αὐτὸ, οὕτε τις τῶν ἐρμηνευσάντων ἐχρή- σατο τῇ [οἱ] αὐτῇ ἀναλήψει [plerumque ἐπαναλήψει dicunt: de διπλασιασμῷ loquitur Cat 5, quem, quam- vis Corderius 14 rectam formam dedisset, διπλα- σιασμόν vocare faciunt Theodoretum Halenses 1 614 post Sirmondum 1 401³] τῆς λέξεως Gennadius apud Corderium 14. οὕτε τὸ 'Εβραϊκὸν ἐδίπλωσε [ἀνεδίπλω- σε δ] τῇ λέξει, οὕτε τῶν ἐρμηνευτῶν οὐδὲς Origenes apud ∞ = 2 532⁵ δ. τινὲς προ[τ]εθέασιν δεύτερον τὸ „οὐχ“ οὕτως· οὕτε δὲ τὸ 'Εβραϊκὸν ἀνεδίπλωσε τῇ λέξει, οὕτε τις τῶν ἐρμηνευσάντων ἐχρήσατο ἐπαναλή- ψει τῆς γρήσεως Origenes apud Pitram anal 2 446, qui Gennadio iam laudato Catenae 14 simillimus. repetivit vel qui scripsit, vel qui postea addidit (ut quidam putant), quo confirmatio fieret repe- tita sententia dicendo „non sic impii, non sic“ Ambros 1 758⁴. id quod secundo dicitur „non sic“, in hebraeis voluminibus non habetur, sed ne in ipsis quidem LXX interpretibus: nam in ex- emplis Origenis in caesariensi bibliotheca legens, semel tantum scriptum repperi Breviar 4. Abul- faragius ἥ habere scribit لا يوحنا ان تعبدوا لا اله الا هو, sed ἡμῶν n z a y s u q l u h n z a y s u q l u prae- bent. Clemens alex strom β 15, 69 οὐχ οὕτως semel

tantum habet: quod qui ipsum Clementem legerit, nihil probare intellet: bis habet paedag α 10, 92. Regn γ 22, 19 laudavit Pricaeus

⁴² ὥσπερ γυνὸς Clemens alex strom β 15, 69 Euseb 10⁵ Euthym 348¹ Iustin apolog α 40 Theodoret 1 614 [= Cat 14] 820 acmupt et codices plurimi, inter quos mosquenses quatuordecim appendices, ad recensionem Luciani (ni fallor) pertinentes: ὥς ὁ γυνὸς ABDM[R]SWZb Chrysost 6 517, 4 (etiam in editione Dübneri 426, 44) Clemens alex paedag α 10, 92 strom ζ 18, 110 Euseb 11¹: ὡς γυνὸς non nulli, inter quos Clemens alex strom δ 24, 154. scripturae discrepantiam hanc esse, ex Barnabae epistula 11 clarum, ubi alter codex ὥς ὁ γυνὸς, alter ὥσπερ γυνὸς praebet. vide mox

⁴³ ἄλλος 'Ὡς κοινωρτός v. „addit schol κοινωρτός“ codex 179 appendicis. Marcum 6, 11 constat γυνὸν vocare quem Matth 10, 14 Luc 9, 5 κοινωρτόν ap- pellant: sequitur, ὅλλον nostrum ὥς γυνὸς, quae prava scriptura est, e Psalmi 18, 43 et similium locorum comparatione orta, glossemate interpre- tatum esse. agitur autem hoc loco de aceribus (Varro α 52 fin) = ἀχρόις frumenti, non de pul- vere viarum. Ambrosius Augustinus Hieronymus Hilarius Petilianus semper tamquam pulvis lege- runt, vide Probe 5, ut γυνὸς in codicibus eorum fuisse appareat. φερτός Hesychii, et Cypriani locum [de mortalitate 12 fin] laudavit Pricaeus

⁴⁴ ἐκριπτεῖ D¹, ἐκριπτεῖ D², egripti [R]. ἐκριπτέι edidi, quum haec forma usu Graecorum seriorum exposcatur. ῥίπτειν τὸ ἀπλῶς ῥίπτειν, ῥίπτειν τὸ μετὰ σφιδρότης ῥίπτειν Schol Sophocl Ajax 239

⁴⁵ ἀνεμὸς sine articulo [R], anemus addito arti- culo WZ

⁴⁶ περισπω M

⁴¹ fin + 7 נא ו

⁴² מוֹחַ plene: מוֹחַ = מוח Muhit 2020²

⁴³ quum in Psalmo 83, 16 מוֹחַ מוֹחַ legamus, si Psalmum 83, 14 cum Isaiae 17, 13 comparemus (מִלֵּי = جَلَّة = جَلَّة), subnascitur quaestio, utrum pro מוֹחַ nostro reponendum sit מוֹחַ an pro מוֹחַ illo מוֹחַ

⁴⁴ fin + מוֹחַ מוֹחַ מוֹחַ: lege Gen 8, 8 Regn γ 9, 7 13, 34 Ierem 28, 16 Amos 9, 8 Soph 1, 2 3 — et de מוֹחַ HOFleischerum (caute legendum) in Merxii archivo 1 237 238

⁵ διὰ τοῦτο οὐκ ἀναστήσονται ἄσεβεις ἐν κρίσει,
οὐδὲ ἁμαρτωλοὶ ἐν βουλῇ δικαίων·
⁶ ὅτι γινώσκει κύριος ὁδὸν δικαίων,
καὶ ὁδὸς ἀσεβῶν ἀπολείπεται.

5¹ Luc 21, 36
Sap 5, 1
Macc β 7, 14
6¹ Timoth β 2, 19??
Prov 2, 8 12, 10¹ 29, 7¹

Psalm 37, 18¹ 6² Psalm 2, 12¹ 83, 18 146, 9

⁵¹ οὐκ ἀναστήσονται = *acanastisonte* WZ
⁵¹ οἱ ἀσεβεῖς BSb Theodoret 1 615 (loco altero)
820 contra ADM[R]S^o[r¹]WZacmpt Athan 1 1009⁴
Basil 61, 10 Clementem strom β 15, 69 Euseb 11¹
Euthym 348² Iustin apol α 40 Severian 7 637, 6
Theodoret 1 615 priori loco codices duo, quibus-
cum faciunt eiusdem codices omnes 1 1085 2 895:
apud Barnabam 11 codices in diversa abeunt
⁵² οἱ ἀμαρτωλοὶ A Clemens alex strom β 15, 69
⁵² *em buli* [R]
⁵² ὀηκαιων M
⁵² A ἐν συναγωγῇ, Θ ἐν συλλόγῳ, Σ ἐν συνελεύσει
b. ὁ Σ ἐν συναγωγῇ εἶπεν, ὁ δὲ Θ ἐν συλλόγῳ Cat 5.
ἀντὶ βουλῆς [τὴν βουλὴν Theodorus Theodoret] ὁ
μὲν A καὶ ὁ [ὁ > Orig] Θ συναγωγὴν ἡρμηνεύκασιν
[ἡρμήνευσαν Orig, ἡρμηνεύκασι Theodor Theodoret],
ὁ δὲ Σ συνέλευσιν [συνέλευσιν δὲ ὁ Σ Euseb Theodor
Theodoret] Origenes „*et Eusebius*“ apud Pitram
anal 3 370 Euseb 11² Theodorus in Cat 16 Theodo-
ret 1 615. βουλὴν ὁ A καὶ ὁ Θ τὴν συναγωγὴν πῶν
δικαίων ἐρμήνευσαν* Euthym 348³. (للهوحد) p. Drusi-
us ad ἐν συλλόγῳ adscribens *alibi est ἐν συναγωγῇ*,
ita olim posuimus in fragmentis Anteripiae im-
pressis, postquam Theodotionem, ab Hieronymo
[6 656²] doctus, Ebionitam fuisse monuit, ex Epi-

phanio panarii α [30, 18 = 142¹ DPetavii] profert συναγωγὴν δὲ οὗτοι [Εβραυνᾶται] καλοῦσι τὴν ἐκτυπὼν ἐκκλησίαν [, καὶ οὐχὶ ἐκκλησίαν]. verum 𐤒𐤒 = 𐤒𐤒 et 𐤁 ἐκκλησία. in concilio vulgata Sixti et Clementis cum Petiliano 9 251⁴: in consilio codex ultraiectus cum Ambrosio 1 764² Augustino 4 3⁶ 1 Cypriano 144, 10 Hilario 25⁵ 306⁴ Remigio [in cuius margine *Septuaginta legunt consilium, Hebraei concilium*]. ΑΘ ἐν συναγωγῇ. Σ ἐν συνέλευσει· ἄλλος ἐν ὁμίῳ· ἄλλος ἐν ὁδῷ ∞, qui ad ΑΘ adscripsit sic duo mss et Eusebius in *Psalmos . . . lectionem Symmachi aller codex sic habet* ἐν ὁμίῳ . . . postremam vero lectionem ἐν ὁδῷ mutuumur ex codice colbertino συγχερῶς scripto XI saeculi, estque forte scholion

6 pulchre autem ait „et iter impiorum peribit“. separavit Latinus, ut iter diceret, et tamquam discrevit iter a via: Graecus autem in utroque viam dixit, non otiose tamen Latinus, quia et dominus [Ioh 14, 6] „Ego sum via“ dixit, non dixit „ego sum iter“ Ambros 1 765¹

6¹ γεινωσκει BM: γ ινωσκει B³: *ginoscin* WZ

6¹   *odon* W

6¹ δικαιον M

$5^3 \nparallel 1^3$ desideratur in omnibus

5² 6 בעצת, MTSASO בעדת

61 מִיֵּי מִשְׁתֵּי, pro quo erat quum מִיֵּי a radice עַד Psalm 146, 9 147, 6 ductum corrigerem: Abûlwalîd mustalhiq 208, 7 uçûl 505, 6

ο 1 2 sunt qui unum psalmum numeravisse veteres credant. in Actibus 13, 33 Psalterii 2, 7° 7° ἐν τῷ πρώτῳ ψαλμῷ scriptum perhibetur, si contra ABCS, Syros, Aegyptios, Aethiopem, Chrysostomum 4774, 42 [= armenice 241, 27] libro D fidem habeas, quicum convenit Tertulliano adv Marcion 8 22, ubi Pamelius 858⁴ 907⁸³⁸ falsavit, et Origeni 2 538¹ [Barocc Combefis Barbar: vide infra] et Oecumenio. in Cypriani testimoniorum α 13 non una nunc codicum scriptura est, sed codices (LV) quos ego ipsam Cypriani manum exhibere credo, non secundo, sed I praebent. Optatus milevitanus 50 Psalm 2, 6 in psalmo primo inveniri auctor est. Hilarius 27⁸ plures nostrum ambiguos facit apostolica auctoritas, utrum psalmum hunc [2] cohaerentem primo et veluti primi extimum putent esse, an vero subiacentem, et secundum potius connuntem. et 29³ beatus ergo apostolus Paulus [Act 13, 33] secundum professionem suam [Philipp 3, 5] Hebraeus ex Hebraeis, etiam secundum hebraicam cognitionem et fidem psalmum hunc [2] primum esse dixit, translatorum distinctione non usus . . . tenuit itaque hunc modum, ut Hebraeus ipse et Hebraeis praedicans Hebraeorum consuetudine uteretur: sed nobis translatorum utendum auctoritate est. Iustinus martyr apologiae α 40 psalmos 1 2 ita iungit, ut unum eos sibi caput fuisse appareat. Hippolytus romauus laudatus ab Abulfaragio in praetermissis moeis 101, 53 de psalmis primo et secundo ܡܠܟܐ ܕܡܝܚܐ ܕܡܝܚܐ ܕܡܝܚܐ L: ܡܠܟܐ ܕܡܝܚܐ ܕܡܝܚܐ ܕܡܝܚܐ. Origenes de psalmo 2, 1 loquens [Georgio tribuuntur in catena Corderii 28] οὕτως ἐντυγχόντες ἑβραϊκοῖς ἀντιγράφοις, ἐν μὲν τῷ ἐτέρῳ εὐρομεν ὀρχήν δευτέρου [ἐτέρου cat] ψαλμοῦ ταῦτα [τοῦτον cat], ἐν δὲ τῷ ἐτέρῳ συνήπτο [συνήπτετο δ, συνημμένον τοῦτον cat] τῷ πρώτῳ. καὶ ἐν ταῖς πρᾶξεσι δὲ τῶν ἀποστόλων [13, 33] τὸ „οὐδὲν μου εἰ σὺ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε“ ἐλέγετο εἶναι τοῦ πρώτου ψαλμοῦ [ἐν τῷ πρώτῳ ψαλμῷ cat]. ὡς γὰρ γέγραπται, φησὶν, ἐν πρώτῳ ψαλμῷ Ὑῖός μου εἰ σὺ [ὡς—σὺ > cat, post σὺ + ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε δ]. τὰ ἑλληνικά δὲ [μέντοι δ cat] ἀντίγραφα δευτέρου εἶναι τοῦτον μὴ γνῶναι. ἐν μέντοι [καὶ τοῦτο δὲ οὐκ ἀρνητέον ὅτι ἐν cat, et, omisso καὶ, δ] τῷ ἑβραϊκῷ οὐδὲν τῶν ψαλμῶν ὀρθῶς παραδέχεται, πρῶτος (εἰ τύχῃ) ἢ β [δευτέρος cat δ] ἢ γ [τρίτος cat δ]. origenea [2 537] edidi se-

quutus 475. Eusebius 18¹ εἰκότως, μᾶς οὕτως τῆς διανοίας, συνημμένοι παρ' ἑβραίοις εἰσὶν οἱ δύο ψαλμοί. Euthym 336¹ πολλὰ τῶν ἑβραϊκῶν ἀντιγράφων συνημμένον ἔχουσι τῷ πρώτῳ τὸν δευτέρον, οὐ προσκειμένον τοῖς ψαλμοῖς ἀριθμοῦ παρ' αὐτοῖς. Euseb 7² ἐν τῇ ἑβραϊκῇ βίβλῳ τῶν ψαλμῶν ἄνευ τῆς τοῦ ἀριθμοῦ προσθήκης ἀνεγράφησαν οἱ πάντες, καὶ διαφόρως οἱ μὲν εἰσι συνημμένοι, οἱ δὲ διηρημένοι. ἀμέλει ὁ μὲν πρῶτος καὶ δευτέρος συνημμένοι εἰσι κατὰ τὸ ἑβραϊκόν, καὶ πάλιν ὁ ἑνατος, συνημμένος παρ' ἡμῶν, ἐν τῷ ἑβραϊκῷ διηρηται εἰς δύο. quae ita vertit tacito veri auctoris nomine, PseudoHieronymus 7¹⁰⁰ 421: in hebraeo libro psalmorum citra numeri adiectionem descripti sunt omnes, et diverse quidem, quidam coniuncti, quidam autem divisi. qui propter primum et secundus coniuncti sunt iuxta Hebraicum, et iterum septuagesimus septimus coniunctus est apud nos, in Hebraeo autem partiti sunt in duos. eadem fere Athanasio adscripta edidit 100 NC 2 70. ἰστέον ὅτι παρ' ἑβραίοις ὁ πρῶτος καὶ ὁ δευτέρος ψαλμὸς οὐκ ἔχουσι διαίρεσιν, ἀλλ' ὁ συνημμένοι εἰσὶν· ἀνασφίξεται δὲ τῶν ρν ὁ ἀριθμὸς ἐν τῷ θ· ὁ γὰρ ἑνατος ψαλμὸς διηρηται παρ' αὐτοῖς εἰς δύο, παρ' ἡμῶν δὲ συνήπται, καὶ εἰς ἐστὶν ὅλος [ὅλος editum]· ἢ οὖν ἐκεῖ διαίρεσις εἰς τὴν ἴσην ἄγει τάξιν (ὡς εἰκός) τοῦ ἀριθμοῦ Catena 24. qui praetitulati esse non videntur, apud Hebraeos pro uno psalmo habentur Breviar praefat. ἀναλ[ο]γισθῆναι περὶ τινῶν λογίων Ἰουδαίων τῇ πατριάρχῃ καὶ τινὲ τῶν χρηματιζόντων παρὰ Ἰουδαίοις σοφῶν, ἀκρίβεια ὅτι δι' ὅλης τῆς βίβλου τῶν ψαλμῶν ἀπὸ τοῦ α καὶ β οἱ παρ' ἑβραίοις ἀνεπίγραφοι, ἢ ἐπιγραφὴν μὲν ἔχοντες, οὐχὶ δὲ τὸ ὄνομα τοῦ γράψαντος, ἐκείνου εἰσὶν οὗ τὸ ὄνομα φέρεται ἐν τῷ πρὸ τοῦτων ἐπιγραφῇ ἔχοντι ψαλμῷ Origenes 2 514¹, ad Psalmum πθ et sequentes hanc legem applicandam esse doctus. de his qui sine diversorum auctorum nominibus sub diversis superscriptionibus habentur, antiquorum virorum ista traditio est quod ex eo psalmo, cuius auctor in superscriptione praepositur, qui deinceps sine auctorum superscriptione succedunt, eius esse existimandi sunt qui anterioris psalmi auctor inscribitur, usque in eum psalmum, in quo nomen alterius auctoris praeferatur Hilarius 3². cum Origene in psalmorum 9—9θ auctore definiendo consentit Hieronym 1 1044¹, qui sua ex Origene Huil-

lum [scr Hiullum = Ιουλλον] laudante hausisse profitetur 2 469⁵. inspicie de Hiullo (qui vocatur) et psalorum 91 — 100 origine mosaica HGraetz Monatsschrift für Geschichte und Wissenschaft des Judenthums 30 433—443. τοὺς δὲ μετὰ τὸν πρῶτον καὶ δωδέκατον ἀνεπιγράφους ψαλμοὺς καὶ τοὺς ἐπιγραφῇ ἔχοντας οὐ δηλοῦντας τίνος εἰσίν, ἐκείνων εἶναι παῖδες Ἑβραίων φασι[ν] ὧν τοῦνομα φέρεται ἐν ταῖς τῶν ἀνεπιγράφων προσηγορίαις*. τὸν δὲ πρῶτον καὶ δεύτερον, ἓνα ὄντας ἄμφω, τοῦ Δαυὶδ ὑπάρχειν ἰγχοῦμαι διὰ τὸ πάντας τοὺς ἐν τῷ πρώτῳ μέρει τῶν ψαλμῶν ἐφεξῆς αὐτοῦ εἶναι ἀπὸ γούν τοῦ τρίτου μέχρι τοῦ μ. Athanas NC 2 70⁴, addens in Actibus 4, 25 Psalmum 2 Davidi adscribi. Apollinarius ἐπιγραφῆς ὁ ψαλμὸς εὐρέθη δόξα, ἰγχομένους δὲ τοῖς παρ' Ἑβραίοις στίχοις· ἀλλ' ὥς δὲ δευτέρως Δαβίδου χροῖται, ἐπεὶ παρ' αὐτοῖς τίεται τάτης δόξα: ita olim edidit ATurnebus: ubi collatis codicum discrepantiis quas ALudwich in scriptiuncula academica Regimontii anno 1880 publici iuris fecit, emendaverim ἄλλως δ' ἑδευτέρως Δαβίδου χροῖται, ἐπεὶ παρ' αὐτοῖς ἔννατος τράται δόξα. cuius rei testes Iudaeos antiquiores habemus duos, alterum Iudam, Simeonis פִּי בֶן פִּי filium, qui in codice Talmunis primo 9² fin אֲשֶׁרִי הָאִישׁ, et לְמָה רִגְשׁוֹ ad unum idemque caput pertinere refert, alterum, si editioni Soncinatium, codici monacensi, aliis [Rabbinovicz 1 39] credimus, Ionathanem, sin vulgatae auctoritatem tribuamus, Iohannem, a quo doctus שְׁמוּאֵל בֶּר נַחֲמָנִי in eodem codice 9/10 sectionem unamquamvis a Davide prae ceteris amatam a voce אֲשֶׁרִי incipere et in sententiam ab אֲשֶׁרִי exordientem finiri tradit, cuius rei exemplum laudat Psalm 1, 1 2, 12. manavit rei memoria usque ad Breviarium 2 apud Hebraeos et [sic] primus et secundus unus est psalmus, quod in Apostolorum quoque actibus [13, 33] comprobatur. denique quia a beatitudine coeperat, in beatitudine desinit, dicens [2, 12] „Beati omnes qui confidunt in eum“, Baedam, qui ad Act 13, 33 [editionis coloniensis (1688) 5 651] quidam codices habent „sicut in primo psalmo scriptum est“: quod ita exponitur, primum et secundum psalmum compositos, qui et a beatitudine incipiat et in beatitudinem desinat, et Albertum Magnum 7 11: nota quod psalmus iste in ordine psalmodum secundus est, sed in titulo primus, secundum quod dicit hic glossa, Petrum dixisse in Actibus [13, 33], quamvis non exprimitur ibi, sed potest intelligi quod insinuetur per hoc quod di-

citur ibi „per os pueri tui David dixisti“, quasi diceret Petrus „hoc in illo psalmo dixisti, quod* per os ipsius David composuisti, sicut habetur in praesenti titulo, qui dicitur titulus „Psalmus David“, id est, psalmus compositus a David . . . fuerunt autem qui dixerunt quod iste psalmus et praecedens sunt unus psalmus: unde Gamaliel dicit quod psalmus primus incipit a beatitudine (ibi Beatus vir) et terminatur in beatitudinem (ibi Beati omnes qui confidunt in eo). sed secundum hoc non esset numerus psalmodum completus, et ipsi tunc addunt quendam aliam psalmum qui sic incipit Pussillus eram in domo patris mei. et his videbitur consentire Hieronymus in opusculo quod fecit de exceptionibus Origenis. alii autem Hebraei, psalmodum numerum attendentes, secundum numerum literarum quas eis praeponunt, dicunt hunc esse secundum, quia ei praeponitur Beth. et istis consentit Cassiodorus. οἱ τὸν παρόντα ψαλμὸν τῷ πρώτῳ συνάπτοντες, ἐντεῦθεν ἰσχυρίζονται, λέγοντες ὡς ἀπὸ μακαρισμοῦ Δαβὶδ ἀρξάμενος, εἰς μακαρισμὸν κατέληξεν Euthym 352⁵. omnem dubitationem tollit Talmud 2 11, 2 = מְגִלָּה 17². utuntur enim Iudaei cotidie formula precatoria, e duodeviginti capitibus constante, sub nomine שְׁמֵנָה עֶשְׂרֵה notissima: IBuxtorf synagoga iudaica [1641] 158—166, IChrG Bodenschatz kirchliche Verfassung der heutigen Juden 2 57—61, LZunz gottesdienstliche Vorträge der Juden 367—369. iam loco laudato quaeritur, cur singulae ἐλλογία locum quem tenent, obtinuerint: et nonam (, quam Zunzius 367 paragraphis 1—3 7 10—15 recentiore vocat) nono loco dici respondetur, quod ad noni Psalmi versiculum aliquem מְפִיקֵי שְׁעֵרִים tractantem alludat. qui versiculus quum apud nos 10, 15 legatur, sequitur, psalmum in editionibus nostris decimo loco exhibitum antiquo tempore nonum numeratum esse: unde 1 et 2 pro uno carmine habitos esse elucet, quia universa codicis מְגִלָּה expositio eis quae in libro כְּרִכָּת habentur, nititur, hunc autem librum psalmos 1 et 2 non dirimere certum est. psalmum 2 tamquam partem praecedentis scriptum esse in codicibus suis 17 [oxoniensi archivi A 97] 37 [oxoniensi laudiano L 16] 216 [parisiino Sorbonae 32 = 111 Zotenbergii] 409 [taurinesi, qui privati hominis erat, unde fit ut eum in BPeyronis catalogo frustra quaeras, scriptus Toleti anno 1247] 505 [romano Assemaniano] auctor est BKennicott, cuius numeri oxonienses nunc sunt

bodleianae bibliothecae 4 et 117. psalmo 1 non numerato, numeri ordiuntur a psalmo 2 in Rossii codicibus 234 879 1117 [supplementi paginà 95]. eiusdem Rossii codices 554 596 782 et toletanus [idem qui Kennicotto 409] psalmum 2 primi nostri partem faciunt. codex erfurtensis primus, teste IFBreithaupt ad commentarii rašiani exordium, psalmum primum *quasi praefationem psalmodum, nec primo loco inter psalmos ponit: ordo psalmodum ibidem incipit a psalmo secundo, qui ratione ordinis est primus.* codex Kennicotto est 160, de quo consule me Symmictorum 1 133, nunc Berolini asservatus. de codice cassellano lege LZunzium gesammelte Schriften 3 80 = ZDMG 25 651. Yiqḥaqi quae nos in Psalmo 89, 27 habemus, ad Psalm 2, 7 scribit in Psalmo 115 extare, quod non uno modo explicari potest: vide Breithauptium 5 adnot 13. sed DQamḥi ad Psalm 2, 1 se psalmum nostrum in exemplis emendatis omnibus secundum invenisse testis est, laudans simul quae supra e Talmūdis codice primo attuli. secundum psalmum vocat Theodoret 2 1201 4 979 1262, tertium nostrum tertium Ambros 1 680². psalmo 2 praemittit ḥ² *in bibliis hebraicis isti duo pro uno numerantur*: similia iam ḥ^m docuerat. Corderius catenae 36 *codex graecus quoque vati-*

canus inter hunc [psalmum] et primum non distinguit: sed Cozza de Corderio tacet: numeri β notam, male versui 20 appositam et hoc loco non iustauratam, fortasse male interpretatus est Corderii collator.

ο ψαλμός τῷ Δαβὶδ Racm[^g]h Enseb 11⁴. εἰς το τέλος ψαλμός τοῦ δαὶδ De, sed non prima manu. Scholion ἀνεπίγραφος παρ' Ἑβραίοις. *hic psalmus in l v ut in caeteris numeratur secundus, et ita citatur in editione latina Act xij, quo tamen loco in exemplaribus graecis nuncupatur primus, itidem ab Iustino martyre, et a Tertulliano contra Marcionem, unde in alio scholio est ἐν τῷ ἑβραϊκῷ συνημμένοι b. vide ad 1, 0². ἀνεπίγραφος παρ' Ἑβραίοις p, Theodoret 1 616 in codicibus non omnibus. ὁ δεύτερος ψαλμός ἀνεπίγραφος καὶ οὗτος παρ' Ἑβραίοις Euthym 349¹. sine titulo apud Hebraeos Hilar 26³. Ψαλμός τῷ Δαυὶδ· ἀνεπίγραφος παρ' Ἑβραίοις Athanas 1 1010². titulo apud Hebraeos hunc psalmum carere testantur etiam Iacobus edessenus apud Abulfaragium 102, 82 et ḥ^m*

ο stichi 26 Apollinarius, 27 ABSfp, 28 S. versus nostros 1 2 τοὺς τέσσαρας πρώτους στίχους vocat Origenes Cat 31 = 2 540³ δ: *quatuor praecedentes versus* Breviar 4 ad 3¹ adscribit, quem *quintum versiculum* appellat. versus 14 ḥ

¹ Ἰνα τί ἐφρόαξαν ἔθνη, καὶ λαοὶ ἐμελέτησαν κενά;

² παρέστησαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς,

καὶ οἱ ἄρχοντες συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ

= 𐤀𐤏𐤁𐤁𐤁𐤁 | dixi

1^a Apocal 11, 18?

1^b opp Psalm 1, 2°

1 2 = Act 4, 25 26

1 Psalm 83, 3: confer

quae infra de 𐤁𐤏𐤁𐤁

= ἐφρόαξαν Act 4, 25

2¹ 2² Psalm 83, 4

2° Psalm 71, 10° 83, 6¹ Ezdras 16, 2

1 2 τοῦτο δὲ παρατηρητέον ὅτι οἱ μὲν Θ καὶ ὁ Θ πάντα εἰς τὸν παρεληλυθότα χρόνον, Α δὲ ἂ μὲν εἰς τὸν παρεληλυθότα, θ δὲ εἰς τὸν μέλλοντα, Σ δὲ πάντα εἰς τὸν ἐνεστηκότα ἔταξαν Origenes Cat 29 = 2 539° δ

1 Α Ἰνα τί ἐθροβήθησαν ἔθνη, καὶ ψῦλα φθέγγε-
ται κενῶς by, ubi ∞ etiam ἐθροβήθησαν legi refert.

Α ἐθροβήθησαν Theodoret 1 617, ubi unus ἐθροβή-
θησαν: recte, nam non 𐤀𐤏𐤁𐤁𐤁𐤁 |, sed 𐤀𐤏𐤁𐤁𐤁𐤁 | p
Abulfarag 102, 93: 𐤀𐤏𐤁𐤁𐤁𐤁 συνελήθησε Act 6, 12 = ἐπέ-
σεισε [cod Bezae] Act 14, 19 = ἀνέσεισε Luc 23, 5:

𐤀𐤏𐤁𐤁𐤁𐤁 ἐθροβήθη Matth 9, 23 = συνεβήθη Actuum
2, 6 = ἐπλήσθη συγχύσεως Act 19, 29 = ἐκινήθη
Actuum 21, 30 = ἐπεπερεύσατο Corinth α 13, 4. ἐθρο-
βήθησαν etiam Origenes paris. σαφέστερον κατὰ τὸν

Ἀκύλαν Ἐθροβήθησαν Georgius in Caten 30. ἄλλοι
Ἐθροβήθησαν ἔθνη Caten 24. Σ εἰς τί ἐθροβήθησαν
Pitra anal 3 557. ἐφρόαξαν, ἥπερ ἐστὶν (ὡς ὁ Ἀκύ-
λας σαφέστερον ἡρμήνευσεν) ἐθροβήθησαν . . . εἰ μὴ οἱ
λοιποὶ ἐρμήνευται εἰρήχαισαν [εἰρήχαισι editur] τὸ Ἐθρο-
βήθησαν καὶ Κυαῖ (ὡς Σύμμαχος). ἦν ἐλαβεῖν ἀπὸ
τοῦ Ἐφρόαξαν τὸ Ἐμεγαλαύχθησαν Origenes 2 539¹.

ἐμφαίνει δὲ ἄσχημον ἦχον τῶν θροβούντων ἢ λέξεως· εἰ
δὲ μὴ ἐπὶ θορύβου ἐξέδωκαν οἱ λοιποὶ, ἐνὶν εἰπεῖν Ἐμε-
γαλαύχθησαν Origenes regii unius, contracta ex iis
quae praebet δ 2 539¹. 𐤀𐤏𐤁𐤁𐤁𐤁 𐤏𐤁𐤁𐤁𐤁 𐤏𐤁𐤁𐤁𐤁 |
p. Schol ὑπερηφανεύσαντο b. κατὰ δὲ τοὺς Θ τὸ

Ἐφρόαξαν σημαίνει τὸ Ὑπερηφανεύσαντο Cat 24. eo-

dem vocabulo utitur Athanas NC 2 73⁴. ἐθροβήθησαν
καὶ πάντα ἐκίνησαν καὶ ἡλαζονεύσαντο· ταῦτα γὰρ
σημαίνειν τὸ Ἐφρόαξαν οἱ τὸ Ἐβραϊκὸν ἐξελληνίσαν-
τες λέγουσιν Euthym 349°. p 𐤀𐤏𐤁𐤁𐤁𐤁: ex p sum-

psit interpretes Athanasii epist 13: φροῦάττεσθαι
= ἐπαίρεσθαι HStephanus 8 1086: τὸ μετ' ἐπάρεσσεως
καὶ μεγαλαυχίας τινὸς παράσσεσθαι καὶ θοροβεῖσθαι
interpretatur Athanas NC 2 73/74. Abulfarag 102, 93

ἢ 𐤀𐤏𐤁𐤁𐤁𐤁 habere tradit: revera φροῦάττεσθαι Macc
β 7, 34 non vertitur 𐤀𐤏𐤁𐤁𐤁𐤁, neque φροῦαγμα Ezech
7, 24 24, 21 Jerem 12, 5 Zachar 11, 3 vocabulis cum
𐤀𐤏𐤁𐤁𐤁𐤁 cognatis. sequitur ἢ 𐤀𐤏𐤁𐤁𐤁𐤁 expressisse, non
ἐφρόαξαν. Iacobus [edessenus] si teste Abulfaragio

𐤀𐤏𐤁𐤁𐤁𐤁 posuit, ἐφρόαξαν reddidit: vide p Jerem 8, 16.

habet 𐤀𐤏𐤁𐤁𐤁𐤁 etiam interpretes Athanas epist 47, 3.
Aquila φθέγγεσθαι adhibuit eo fere sensu quem
habet vocabulum apud Aristotelem 660¹ 5 29: 𐤀𐤏𐤁𐤁𐤁𐤁
= nathagi Arabum Petrus Hisp 175, 34): quod
quia faciebat, 𐤀𐤏𐤁𐤁𐤁𐤁 per adverbium vertere coactus
erat, quum re vera accusativus sit

1 Σ εἰς τί ἔθνη κυαῖ b: ἄλλοι Εἰς τί ἔθνη κυαῖ
Caten 24. Σ κυαῖ Theodoret 1 617. vide supra

2¹ 2² Σ συνίστανται βασιλεῖς τῆς γῆς, καὶ ὑπαρχοὶ
συσκέπτονται ὁμοθυμαδὸν by

2² συνήχθησαν M

2² ἐπὶ το αὐτο WZ

2² 𐤀𐤏𐤁𐤁𐤁𐤁 𐤀𐤏𐤁𐤁𐤁𐤁 𐤀𐤏𐤁𐤁𐤁𐤁 𐤀𐤏𐤁𐤁𐤁𐤁 | p = Α καὶ

2¹ 𐤀𐤏𐤁𐤁𐤁𐤁 e Psalmo 83, 4 PdeLagarde prophet chald xlvj anno 1872: 𐤀𐤏𐤁𐤁𐤁𐤁 enim de
eo dici qui ad pugnandum provocans ante aciem stat, unico loco saepe laudato
Regn α 17, 16 non probatur, ubi bene 𐤀𐤏𐤁𐤁𐤁𐤁 𐤀𐤏𐤁𐤁𐤁𐤁 𐤀𐤏𐤁𐤁𐤁𐤁 [de Regn α 17, 12—31
vide me, die revidierte Lutherbibel 19] ἐστηλώθη e 𐤀𐤏𐤁𐤁𐤁𐤁 𐤀𐤏𐤁𐤁𐤁𐤁 Genes 19, 26 sumpsit.

𐤀𐤏𐤁𐤁𐤁𐤁 nude positum nihil significat nisi *constiterunt*, quod ieiunum est

2² 𐤀𐤏𐤁𐤁𐤁𐤁 𐤀𐤏𐤁𐤁𐤁𐤁 ab 2¹ aptum, stichumque 2¹ claudens. in archetypo 𐤀𐤏𐤁𐤁𐤁𐤁 erat, quod
et 𐤀𐤏𐤁𐤁𐤁𐤁 et 𐤀𐤏𐤁𐤁𐤁𐤁 valere poterat: defective scriptum fuisse vocabulum, Aquilae in-
terpretatio ostendit

2² 𐤀𐤏𐤁𐤁𐤁𐤁 (collato Ps 83, 4 𐤀𐤏𐤁𐤁𐤁𐤁 ?) 𐤀𐤏𐤁𐤁𐤁𐤁 = 𐤀𐤏𐤁𐤁𐤁𐤁: ut Psalm 31, 14²:
𐤀𐤏𐤁𐤁𐤁𐤁 𐤀𐤏𐤁𐤁𐤁𐤁 [Ps 48, 5]: apud Ezdram 16, 2 𐤀𐤏𐤁𐤁𐤁𐤁 𐤀𐤏𐤁𐤁𐤁𐤁 συναχθῶμεν ἐπὶ τὸ αὐτὸ eo ipso tem-
pore dictum est quo psalmum nostrum psalterio recens collecto praemittebant. 𐤀𐤏𐤁𐤁𐤁𐤁?

κατὰ τοῦ κυρίου καὶ κατὰ τοῦ χριστοῦ αὐτοῦ.

διάψαλμα.

³ διαρρήξωμεν τοὺς δεσμούς αὐτῶν.

καὶ ἀπορρίψωμεν ἅψ' ἡμῶν τὸν ζυγὸν αὐτῶν.

⁴ ὁ κατοικῶν ἐν οὐρανοῖς ἐκγελᾶσεται αὐτούς.

3 Jerem 5, 5² [2, 20¹]

4 Psalm 59, 9¹

4¹ Psalm 37, 13¹

Prov 1, 26

Sap 4, 18²

μύσται ἐπαρρησιάζαντο ὁμοθυμαδόν. Aquila ין a vocabulo ex Armenia in Syriam dilapso, rectius ין quam ין scripto, duxisse clarum, quod Persae rdz pronuntiant: Lagarde abhandlungen 192. ין = ין formatum ut ין in GHoffmanni glossa 5285 et Elia meo 11, 32 = § 3, 2: Bar Bahlûl in ין notarius et ין praepositus eum qui principi a secretis est, ין ין vocat: ין GHoffmanni glossa 2147: persice رازدار Wêš ô Râmîn 14, 8 262, 22 Häfiz 253, 7. ין ין explicandum ex Castello 3556, qui e Sapientiae 8, 4 (sic corrige) ין ין מִשְׁטִּיטִּים et ex Severo GFabricii Boderiani 39 ין sacramentum affert

² fin αὐτο M. αὐτῶν in πολλοῖς τῶν ἀντιγράφων legi testatur Euthym 349⁵: αὐτῶν Parsonsii duo

² ין ין / p, omisso pronomine αὐτοῦ Aquilam = Ὁ sistens

² minio AS, atramento B, > Rbentp. διάψαλμα legit praeter Euthym 349⁵ etiam Georgius, qui apud alios rectius Origenes est, quod ex eius verbis in Cat 29 servatis ἀπὸ δὲ τοῦ διαψάλματος μεταλλαγῇ [editum μεταλλαγῇ: μεταβολῇ § 2 538²] γίνεται τοῦ λέγοντος· ἔστι γὰρ ὁ Χριστός clarum omnibus qui versum nostrum 3 Christi verba continere Origenem 2540³ Cat 31 et (ex eo?) Breviarium 4 Euseb 13² docuisse sciunt. τὸ διάψαλμα παρὰ τοῖς Ὁ κεῖται, οὐκ ἐστὶ δὲ παρὰ Θεοδοτίονα* καὶ Συμμάχου, κατὰ τὴν εἰώθησαν πολλὰς χρῆσθαι τῇ λέξει ταύτῃ ὁμοίως τοῖς Ὁ· δι' ὃ εἰκὸς εἶ καὶ τὸ πρόσωπον μεταβέβληκεν, τὸν μουσικὸν βῆθμον τετηρηθῆαι [editum

τετηρηθῆαι], καὶ διὰ τοῦτο μὴ προστεθεικέναι τὸ „διάψαλμα“ τὸν Θεοδοτίονα* καὶ τὸν Σύμμαχον Euseb 13¹, addens πρὸς τοὺς πρώτους στίχους τοὺς πρὸ τοῦ διαψάλματος [1 2] ἡγοῦμεθα τούτους [3 4] ἀποδόσθαι. quia non ambiguum est, ex persona dei patris secundum apostolicam auctoritatem psalmum coeptum esse [laudat Act 4, 25], idcirco ad intellegendam personae demutationem ab interpretantibus interiectum Diapsalma est, licet in libris Hebraeorum non contineretur. persona ergo quae demutatur, apostolorum esse intellegenda est Hilar 31²

3¹ diarizomen WZ

3¹ δεσμεύειν Matth 23 [4] laudat Pricaeus, penitius quam sciebat, in psalmi sensum penetrans 3¹ Σ διακόψωμεν v

3² ἀπορρίψωμεν B, ἀπορεψωμεν M, ἀπορεψωμεν D, aporipsomen RZ, aporipsomî W. mox ἡμῶν m¹?

3² τὸν ζυγὸν αὐτῶν Ὁ = ין ין, qui Graecum sequi haut scio an non propter Matth 11, 29 30 praetulerit: nam ין Hebraeorum Syro ין Iudd 15, 13 14 16, 11 12 Ezech 3, 25 4, 8 Psalm 118, 27: ut hic ין שְׁלוּחֵיהֶן habet, שְׁלוּחֵיהֶן ין

3² ין ין p. quum Ὁ κλοιούς = ין עבות ad Psalm 124 4 adscribi soleat, et ין p Regn 12, 4 κλοιός sit, credi possit, graece fuisse τοὺς κλοιούς αὐτῶν

4¹ unis Z¹, uranis WZ²

4¹ ἐγγελάσεται A: eggelasete R

4¹ ין ין / p = Ἀθ ὁ καθήμενος

4¹ ἐκγελᾶσεται . . . οὐκ εἶπε δὲ Γελάσεται, οὐδὲ Μοχ-

² 3 Aquila non מִשְׁיָהָ legi, sed מִשְׁיָהָ targumi sui מִשְׁיָהָ pronuntiavit

² 3 + ין ין Ὁ et codex Ὡ augiensis, non habent Ὡἔἔἔἔἔἔ

3¹ debebat מאַרְהִימִי, sed scripsit ut habet מ: vide ad 12¹, ubi מוֹסֵר erat, non מאַסֵּר

3² עֲבֹתֵיהֶם מ: עֲבֹתֵיהֶם (licet עֲבֹת pluralis alibi non supersit) Ὡἔ. עֲבֹת = עֲבֹת

ArErp Deut 28, 48 fere semper ζυγός, עֲבֹת semel in Iobeide 39, 10 [Mittheilungen 1204 antepenult]: nam עֲבֹת עֲבֹת ὥς ζυγὸς ἱμάντι διαμέλεις Isa 5, 18 vertunt non Ὁ, sed Ἀθ

4¹ male Grabius ὁ obelo notavit: ין ין dictum ut ין ין 2, 12 et עֲבֹת 84, 7.

ceterum si hebraice scivisset auctor, ין ין vel ין ין scripsisset: ין ין 9, 12

et ין ין 99, 1 dicebant: differebant ין ין et ין ין

4¹ αὐτοῖς Ὡ e ין 4² supplevit

καὶ ὁ κύριος ἐκμυκτηριεῖ αὐτούς.

διάψαλμα.

⁵ τότε λαλήσει πρὸς αὐτούς ἐν ὀργῇ αὐτοῦ,

καὶ ἐν τῷ θυμῷ αὐτοῦ ταράξει αὐτούς.

⁶ ἐγὼ δὲ κατεστάθην βασιλεὺς ὑπ' αὐτοῦ

ἐπὶ Σιών ὄρος τὸ ἅγιον αὐτοῦ,

⁵ Psalm 83, 16² 18¹

τηριεῖ, ἀλλ' Ἐκμυκτηριεῖ, τοῦτ' ἐστὶ Δημοσιεύσει τὴν ἐπ' αὐτούς γλεῦθν Theodorei in Caten 32, quae apud Halenses non inveni. τὸ μετὰ τῶν προθέσεων ταῦτα εἰρησθαι ἐπιτακτικώτερον ἔχει τὸν γέλωτα Athanas NC 2 74³. similiter Euthym 350². comite Egeria ridemus inania coepta e satyra Sulpiciae [68] laudat Pricaens

⁴ ἐκμυκτηριεῖ A: heemictiri WZ: ἐκμυκτηριεῖ p

⁴ A μυχθήσει αὐτούς, Σ καταγέλσει αὐτούς v: μυχθίσει correxerit ∞. ⲙⲱⲭⲏⲥⲓ ⲙⲱⲭⲏⲥⲓ p, si quidem huc pertinet: equidem ad ⁵ 1 rettulerim

⁴ διάψαλμα accessit e codicibus Parsonsii tribus: teste ∞ „διάψαλμα sequens in aliquot exemplaribus τῶν O male iacebat“: > ABRShcnpp Euthym 350³. O διάψαλμα· οὐ κεῖται παρὰ Σ καὶ Θ ∞

⁵ 1 fin αὐτοὺς M, autus WZ

⁵ 1 A ἐπιφθέγγεται v. vide ad ⁴ 2

⁵ 2 littera quaedam, ε suspicor, ante αὐτοὺς erasa est, et in fine vocis rasura altera, super qua sigma rescriptum manu antiqua A Baberi

⁵ 2 A κατασπουδάσει bv: ⲕⲁⲧⲁⲥⲧⲱⲃⲁⲥⲓ p

⁵ 2 fin + διάψαλμα Parsonsii unus

⁶ 1 βασιλεὺς > B

⁶ 1 fin ip autus WZ, ὑφ' αὐτοῦ p

⁶ 1 b laudat Theodoretum [1620: Halenses non plane eadem ediderunt: vide etiam Cat 32] προσήκει ἐνταῦθα στίξαι ἐν τῷ „βασιλεὺς ὑπ' αὐτοῦ“, εἴτα ἐπαγαγεῖν „ἐπὶ Σιών ὄρος“. οὐ γὰρ τοῦ Σιών ὄρους βασιλεύει μόνον, ἀλλ' ὁρατῶν καὶ ἀοράτων, ἐπὶ δὲ Σιών ὄρους καὶ τῆς Ἰουδαίας τὴν θείαν αὐτοῦ διδασκαλίαν τοῖς προσιούσιν προσήνεγκεν, οἱ δὲ γε τούτην δεξιμένοι μετωχέτευσαν εἰς πᾶσαν τὴν οἰκουμένην τὰ νόματα,

addens huiusmodi tamen interpunctio neque in graecis exemplaribus est neque in editione latina, cuius rei fides apud illum sit. ἄλλοι δὲ [Euthym 351¹] εἰς τὸ „ὑπ' αὐτοῦ“ στίζοντες, συνάπτουσι τὸ „ἐπὶ Σιών ὄρος“ τῷ „διαγγέλλων“. οὐ γὰρ τοῦ Σιών ὄρους φασὶ βασιλεύειν μόνον, ἀλλὰ πάσης τῆς κτίσεως· ἀπὸ γὰρ τῆς Σιών [Isa 2, 3] τὴν θείαν διδασκαλίαν προσήνεγκε Caten 26

⁶ 1 AE καὶ ἐγὼ ἐδιδασκῆν βασιλέα μου bv: e solo Aquila haec profert codex 264 appendicis. διάξεσθαι et διάσμα, monente CBugato 471², habetur Iudd 16, 14 13 et apud Aquilam Psalm 13, quo loco ⲙⲱⲭⲏⲥⲓ ⲁ ⲛⲱⲥ duxit. scholiastae glossa explicatur e Polluce, quem laudavit Bugatus [ζ 32 στήσαι τὸν στήμονα ἢ τὰ στήμονια καὶ προφορεῖσθαι· οὕτω γὰρ ἔλεγον οἱ Ἀττικοὶ τὸ νῦν διάξεσθαι]. opponebantur [Pollux § 33] ἐξυφαίνεσθαι et διάξεσθαι, finire et incipere. ⲙⲱⲭⲏⲥⲓ ⲙⲱⲭⲏⲥⲓ p, ubi scholiasta ⲙⲱⲭⲏⲥⲓ ⲙⲱⲭⲏⲥⲓ οὐ ⲙⲱⲭⲏⲥⲓ ⲙⲱⲭⲏⲥⲓ. καὶ ἐγὼ διεσωσάμην colbertinus unus apud ∞, qui paginā 474 ἄλλος praemisit et καὶ ἐγὼ edidit

⁶ 1 Σ καὶ ἐγὼ ἔχρισα τὸν βασιλέα μου bv: ⲕⲁⲧⲁⲥⲧⲱⲃⲁⲥⲓ p. videatur ex Actibus 4, 27 concludi posse, ἔχρισα pro ⲙⲱⲭⲏⲥⲓ iam ante Symmachum poni solitum esse

⁶ 1 S καὶ ἐγὼ διέσωσα τὸν βασιλέα μου b, ubi διέσωσα corruptum videatur: ἔσωσα eius loco profert ∞, sed codex 264 appendicis parsonsonianae = b

⁶ 2 σειων BMS: Syon WZ

⁶ 2 ton agion WZ

⁶ 2 Σ ὄρος ἅγιον Pitra anal 3 557

⁴ 2 + ⲙⲱⲭⲏⲥⲓ Θ contra ⲙⲱⲭⲏⲥⲓ

⁵ 2 + ⲙⲱⲭⲏⲥⲓ codex Θ unus

⁶ 1 ⲙⲱⲭⲏⲥⲓ et ⁶ 2 ⲙⲱⲭⲏⲥⲓ Θ (Proverb 8, 23: quo loco masora [שׁוּבָה¹ Buxtorfii] ⲙⲱⲭⲏⲥⲓ hoc uno tantum in versu inveniri testis est). ὑπ' perspicuitatis causa additum. Θ non ⲙⲱⲭⲏⲥⲓ per duo verba exprimit, sed ⁶ 2 ante ⲙⲱⲭⲏⲥⲓ perspicuitatis causa + ⲙⲱⲭⲏⲥⲓ et praesesse iussi eum. erat quum de ⲙⲱⲭⲏⲥⲓ vel ⲙⲱⲭⲏⲥⲓ cogitarem

καὶ ὥς σκεύη κεραμέως συντρίψεις αὐτούς.

¹⁰ καὶ νῦν, βασιλεῖς, σύνετε·

παιδεύθητε, πάντες οἱ κρίνοντες τὴν γῆν.

¹¹ δουλεύσατε τῷ κυρίῳ ἐν φόβῳ,

καὶ ἀγαλλιάσθε αὐτῷ ἐν τρόμῳ.

9² Ierem 19, 11

Thren 4, 2²

10² Sap 1, 1

11¹ Psalm 100, 2

Rom 16, 20 ~~α~~ 1 συνέτριψε reddat, quibus in locis nullo negotio forma 2 restitui poterit. ~~α~~ 1 συνέτριψε Act 21, 13 = παρηγόρησε Act 15, 19: non liquet, utrum 1 an 2 reddat ἐσπάραξε Marc 9, 26. vide ad Psalm 9, 10¹

9² κατωσκευη A 533² 7: καὶ ὡς σκευη D August 3² 918⁴ 4 5⁶ 390⁸ 418⁸ 424³ 558¹ Hilar 37⁶ 45¹ Petilian 9 275⁴: ὡς σκευη MR²S^c[1²]acmnp⁷ Euthym 351⁵ Iustin apolog α 40 August 3² 30⁵ 9 350⁴: *os cheui* WZ: ὡς σκευος BR¹Sb^hh Basil 106, 11. *in aliquot codicibus est σκεύη, quod Theodoretus et plerique alii habent* b. legit σκευος iam Origenes 2 542⁵ 543⁴: ita viderentur Latini (Cypriano fortasse excepto) Probe 9 ad 9² laudati omnes habere, nisi ex Hilario 46⁴ ὡς σκεύη (latine idem semper *tamquam vas*) graece laudante clarum esset, singularem *vas*, latini sermonis legibus concessum, nihil contra σκεύη probare: his rationibus motus supra Latinos ad καὶ ὡς σκεύη adposui. de g dubito: Dillmann 674

9² ante κεραμέως + γη pr m serius scr D

9² συντρίψεις B

9² A προσρήξεις αὐτούς v. اِسْحٰق | p. A προσρή-

ξεις b: p Ierem 48 (λα), 12 51 (κη), 20. mihi hoc loco et in similibus omnibus προσράξεις = προσαράξεις magis placeret, licet sciam fuisse qui προσρή-ξαι τῇ γῇ dicerent ubi προσράξαι [Euthym 332³ εἰς γῆν κατεργαγμένος] debebant vel προσαράξαι. Plutarch regum apophthegmata [Cotys: 128, 20 Froben] σκεύη κεράμεα [εὐθραυστα] . . . συνέτριψεν laudavit Pricaeus

10¹ συνετα Aφ: συναιτε D: *sinile* WZ

10¹ A καὶ νῦν, βασιλεῖς, ἐπιστημώθητε b, regius unus, et tacito interpretis nomine v. δοκεῖ τὸ Ἐπιστημώθητε, ὡς Ἀκύλας ἐκδέδωκεν, ἐμφατικώτερον εἶναι τοῦ Σύνετε Origenes 2 544¹. errat Origenes: quum הַשְׁכִּיל Aquilae ἐπιστήμη esset, sequebatur, הַשְׁכִּיל esse debere *ἐπιστημώθη*. אֲלֵכֶם | p

10² πάντες agnoscit Augustin 4 6¹ 418⁵ 944⁷, non agnoscunt August 2 233⁶ 651¹ 5 911³ 1340⁴ 9 282¹ 660¹ Cyprian testim γ 112 Hilar 48⁵ Petilian 9 275

10² κρεινοντες B

11¹ D Δleusate W¹, Eleusate Z

11¹ φώβω M

11² ἀγαλλιάσθαι AMp

11² *en tromu* WZ

Semiticorum 1 22—27: הָרְעִים וְעִשְׂתָּ, ut vidit Amama, nam etiam ad pascendum Lev 27, 32 Psalm 23, 4 שָׁבַט adhibebatur

9² וְהָיָה כְּלִי הָרְעָה recte כְּלִי σκεύη vertit: σκευος indocto correctori debetur: confer הַבְּקָר הָיָה כְּלִי הָרְעָה Job 1, 14

10² כָּל שְׁפָטִי וְ וְ

11² וְהָיָה כְּלִי הָרְעָה וְ וְ neque וְ [Marc 14, 44 = κρατήσατε αὐτόν] neque וְ וְ = וְ Matth 5, 44 = προσεβήσατε] qua ratione ad וְ exprimendum pervenerint, intellego

καὶ ἀπόλησθαι ἐξ ὁδοῦ δικαίας·

ὅταν ἐκκαυθῇ ἐν τάχει ὁ θυμὸς αὐτοῦ,

μακάριοι πάντες οἱ πεποιθότες ἐπ' αὐτόν.

12² Psalm 1, 6² 83, 18

12⁴ Psalm 34, 9²

Proverb 16, 20²

Isa 30, 18² Ierem 17, 7

12² ἀπολεῖσθαι AM = ἀπολεῖσθαι BDSabemnt Clemens alex protrept 8, 80: *apolisthe* R, qui raro η per i reddit: tacui in adversariis de W: ἀπολήσθαι gbf[η?]: de Theodoro lege supra

12² ἐπεί οὕτε ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ πρόκειται οὕτε ἐν ταῖς λοιπαῖς ἐρμηνείαις τῇ Δικαίᾳ, ὑποπεύομεν μήποτε ἢ κατ' οἰκονομίαν προσέθηκεν τοῦτο, ἢ τὰ ἀντίγραφα ἡμάρτηται Origenes Cat 35 = 2546⁴ δ. ὁδὸν δικαίαν ὠνόμασε τὴν διατριβὴν καὶ τὰς τῶν δικαίων διάφορα γὰρ σημαίνει παρ' Ἑβραίοις ἢ ὁδὸς Euthym 352⁴

12³ *eccauthe* R¹, *encauthe* R²

12³ *of thimos* WZ

12³ fin + *super vos* Cypr 187, 9 473, 16 168, 14 [codd tres] Augustin 10 142⁶ Petilian 9 275⁶

12⁴ οἱ πεποιθότες abmn, *ip epithotes* WZ

12⁴ αὐτον RWZ³ Euthym 352⁵ Augustin 2 526⁷

10 855⁸ Hilar 48⁵ 52⁵ Cypriani testimon 7 66 codices quatuor Iustin apolog 2 40: αὐτῷ ABDMS abemnt Clemens alex protrept 8, 80 August 4 6⁵ Petilian 9 275⁶ Cypriani testim 7 66 codex unus

استنشق εἴλωσσε [πνεῦμα] Psalm 131, ὠσφράνθη Corinth α' 12, 17 Erp, Avicenna 112, 37 67, 23 125, 18 217, 2 37, 52: locos attulit ECastellus 2430. qua ratione פִּשַׁק* „odoratus est“ ad osculandi significationem pervenire potuerit, id, ut de osculorum apud poetas arabicos descriptione in vulgus nota, et de شَمَم et olfactum et amplexum denotante taceam, e Genesis 27. 26 27 discimus. a פִּשַׁק* fluxit פִּשַׁק „odorem suum trahendum naribus permisit“, atque ut iure פִּשַׁק* vel פִּשַׁק dicebant, basia vel voluptuosa vel ἐξέταστικὰ designantes, ita iure לִפְשַׁק in usu erat, ubi subintellegendum פִּשַׁק: confer Hariri² 210, 6 ibique commentarium: انشقه رياه = فاشقه رياه. transitivum temporibus serioribus e פִּשַׁק formatum, cuius constructionem retinet, credito פִּשַׁק „osculatus est“. licebit vero homini liberius de masoretis sentienti Regn β 20, 9 לִפְשַׁק-לִפְשַׁק in לִפְשַׁק mutare, licebit viro codicis archetypi mendositatem dinoscenti Genes 27, 26 פִּשַׁק in פִּשַׁק emendare: licebunt similia. פִּשַׁק = *nescu* ח = δράσασθε Θ = קבילו I (dictum ut פִּשַׁק Isa 37, 30) duci, quum פִּשַׁק tertium — nunquam accusativum regens — inveniri hoc loco nequeat, a פִּשַׁק eo tantum potest quod primo loco posui, ut per versionem a ΘI oblatam Aquilam καταφιλήσατε vertentem erroris redargui in aprico sit. verum si recte se habent quae de מוֹסֵר mox exponam, פִּשַׁק, quantumvis ab ח commendatum, si calluisse linguam poetam sumimus, tuendum non est: פִּשַׁק esse debet, sed hoc a פִּשַׁק ἐδράξατο ductum, non a פִּשַׁק II ἐφιλήσεν. nam פִּשַׁק 2 3¹ respondens sibi habere non potest nisi פִּשַׁק 2, non פִּשַׁק. פִּשַׁק non video cur non a פִּשַׁק derivari potuerit, quum derivatum sit a פִּשַׁק. ceterum מוֹסֵר pronuntiandum מוֹסֵר, et παιδείαν vertendum esse dubito. nam supra 3¹ מוֹסֵרִימוּ = מוֹסֵרִימוּ erat, quas פִּשַׁק: sequitur, מוֹסֵר [ex Iobeide 33, 16 (ubi male Aquila παιδεία) explicandum] vel מוֹסֵר esse debere, quem פִּשַׁק: nisi forte מוֹסֵרִי vel מוֹסֵרִי praeferas. superest ut מוֹ post קו perisse, ב pro ס errore lectum esse dicam quo tempore elementis utebantur librarii eorum similibus quae nunc palmyrena vocamus. מוֹסֵר פִּשַׁק legit Θ, sed פִּשַׁק מוֹסֵר debet legi. I = Θ, quod indicio est, M mendosum nunc esse

12² פִּשַׁק Prov 16, 31²: sed δικαίας Graeco deberi, non eius archetypo, crediderim. מוֹסֵרִי Θ non habuit, sed videtur habuisse

Histor.-philolog. Classe. XXXIII. 6.

D

3

¹ Ψαλμὸς τῷ Δαυεὶδ, ὁπότε ἀπεδίδρασκεν ἀπὸ προσώπου Ἀβεσσαλωμ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ.

² Κύριε, τί ἐπληθύνθησαν οἱ θλίβοντές με;

πολλοὶ ἐπανίσταντο ἐπ' ἐμέ.

³ πολλοὶ λέγουσιν τῇ ψυχῇ μου Οὐκ ἔστιν σωτηρία αὐτοῦ ἐν τῷ θεῷ αὐτοῦ.

διάψαλμα.

⁴ σὺ δέ, κύριε, ἀντιλήμπτωρ μου εἶ.

δόξα μου καὶ ὑψὼν τὴν κεφαλὴν μου.

³ Psalm 4, 7¹ 71, 10 11

⁴ Luc 21, 28 Psalm 110, 7² 27, 6¹

contra Gen 40, 13 [19 Par α 10, 9]

ο Stichi 14 Apollinarius, 15 ASf, 16 B, 17 p
Abulfarag 103, 10 C. versus 8 h

1 ψαλμος > A

1 apote R¹, opote R², ὅτε t p Euthym 353¹

1 apedidasce R

1 Ἀβεσσαλωμ Dacmnp[g²]p Euthym [353¹] 353² 354²
355¹: ἡ Ἀβισσομ, quod non ex Θ manavit: ut edidi,
ABRSWZbif: p ρωδω) ex C retinuit. Ἀββεσσαλωμ
et Ἀβεσσαλωμ scriptum est apud δ, sed in orige-
neis Corderii Ἀβεσσαλωμ tantum invenitur

² 1 ἐπληθύνθησαν D

² 1 θλίβοντες B

² 2 ἐνανεστάντο D¹, ἐν.ανίσταντο D² [i recens]: ἐπα-
νίσταντο S^o[13]Wp: *apanistanto* Z: επανισταν το
M: ἐπανεστήσαν A hf: ἐπανίστανται BRSabcmnptp Euthym
353² Augustin 4 7⁶ 10⁶ 11⁴ 231² Breviar 6 = M:
de g^h dubitari poterit, utrum ἐπανεστήσαν an ἐπανί-
σταντο expresserint, ἐπανίστανται non legerunt

² 2 εμαι M

² 2 A πολλοὶ ἐπανίσταντο ἐπ' ἐμέ, ΣΘ ὁμοίως τοῖς
O v. quum nesciam quid O codicis v praebeant,
de ΣΘ incertus haererem, nisi paginā 475 ∞ ἐπα-
νίστανται ex O ΣΘ edidisset, in toto versiculo eadem
praebeantibus

³ 1 tñ psichin WZ = τὴν ψυχὴν p

1 > C

² 2 ἐπανίσταντο et ἐπανεστάντο et ἐπανεστήσαν in codicibus C est, = קמים קמים M¹ ΣΘ = ἐπανίστανται C^o: קמי C A

³ 1 אֵין יְשִׁיעָה more antiquo accusativum servavit, אֵין enim لنفى الجنس WWright
arabic grammar² 2 102. יְשִׁיעָה T^v contra Tⁿ. posset vero etiam, quum σωτηρία αὐτοῦ
in C interpretis ipsius scriptura videatur, לֵי vel servato vel omisso, יְשִׁיעָה fuisse,
ut אֵין יְשִׁיעָה Psalm 6, 6 C vel מוֹשִׁיעָה אֵין Isa 47, 15 vel מְקִימָה אֵין Amos 5, 2

³ 1 לֵי M¹, אֵין ad מוֹשִׁיעָה relatum C, לֵי (Regn α 21, 12). de C vide supra

³ 1 באֵיהֶוּ C^o, באֵיהֶוּ C (Ruth 1, 16), T A Σ C = M

³ 2 קָלָה > C

³ 1 σωτηρία αὐτοῦ D [hic quidem αὐτοῦ pr m serius]
MRWZp: σωτηρία solum pronomine non addito
BD¹: σωτηρία αὐτῷ ASabcmnpt Ambros 2 319¹ Au-
gustin 2 622⁶ 4 7⁶ 10⁶ 11⁶ 231²

³ 1 fin αὐτοῦ pr m serius scr M

³ 1 A ἐν τῷ θεῷ, Σ διὰ τοῦ θεοῦ, Θ ὁμοίως τοῖς O v

³ 2 διάψαλμα adfuisse in codice Origenis clarum
ex Origene 2 550⁵ = Athan NC 2 75⁴: habent etiam
p Euthym 353² et ex Latinis carnut corbei Ger-
mani roman gallic: ab Augustino et Cassiodorio
memorari negat Sabaterius

⁴ 1 κυριε > A

⁴ 1 ἀντιλήμπτωρ M, ἀντιλήπτωρ D²abcmnpt, ἀντι-
λήπτωρ D¹: in futurum in hac differentia notanda
et in eis quae eius similes sunt omnibus, testium
abcmnpt curam non habeo, quippe quos usum
nunc vulgatum sequi certum sit

⁴ 1 מִן בְּעָרִי p, qui מִן בְּעָרִי ad verbum ver-
tit. C מִן בְּעָרִי ex ἀντιλήμπτωρ μου C petivit, non
מִן בְּעָרִי M vertit. Pricaeus Hesychium laudat
ἀντιλήπτωρ ἀντιλαμβάνόμενος ὑπερασπιστὴς βροτῶν

⁴ 2 doxan WZ

⁴ 2 v τὴν κε vocabulorum ὑψων τὴν κεφαλὴν A
habet in liturā scripta manu antiqua

⁴ 2 καὶ φάλην M

⁵ φωνῇ μου πρὸς κύριον ἐκέκραξα,
καὶ ἐπήκουσέν μου ἐξ ὄρους ἁγίου αὐτοῦ.
διὰ ψαλμα.

⁶ ἐγὼ δὲ ἐκοιμήθην καὶ ὕπνωσα·
ἐξηγέρθην, ὅτι κύριος ἀντελάβετό μου.

⁵ δὸς ἡμιτέχια vocat Origenes 2 550³

⁵¹ Φονῇ p

⁵¹ *eececraxa* W¹, sed Z = W²

⁵¹ A καλέσω [j:so] j p], Σ ἐβόησα, Θ κεκράξομαι v
⁵² ἐπικουσεν BD²S, ἐπικουσεν D¹, ἐπικουσε abc
mnp Athanas NC 2 75⁴ Euthym 353⁴ Iustin dialog
97 Theodoret 1 606 627: ἐπικουσεν AMRWZ, codi-
ces Parsonsii tres, Theodoreti 1 627 codex unus

⁵² AES καὶ ἐπακούσεται μου v. de Aquilā supra 10² 21

⁵² A ἡγίασμένον, Σ ἁγίου ἑαυτοῦ b. A ἐξ ὄρους
ἡγίασμένου (al [Theodoret 1 606: vide supra 10² 21]
ἁγίου) αὐτοῦ αἰε, Σ 0 ἐξ ὄρους ἁγίου αὐτοῦ διὰ ψαλμα v

⁵³ διὰ ψαλμα > c. habet etiam Euthym 353⁵

⁵³ *ע.א.י. פ.א.ל.מ.א.* p. *א.ב.* Hebraeum signifi-
care scio, *פ.א.ל.מ.א.* esse crediderim, cetera non
intellego: nam *ע.א.י.* forma vetustior nominis *שׁוֹנִין*
apud Syros tantum servata, haec non hebraica,
sed syriaca esse demonstrat, *פ.א.ל.מ.א.* syriacum non est,
sed hebraicum. ceterum vide supra ad 3² fin

⁶¹ δὲ Aacmnpbqf Iustin apol α 38: δ¹ Euthym 353⁵:
> BDMRSWZbtḥpḡy Iustin dial 97 Latini

⁶¹ *ipnoso* WZ

⁶¹ Pricaeus laudat Arriani Epictetum δ 10 κα-
θεύδοντα καθεύδειν, ἐγρηγορούτα ἐγρηγορέναι, μὴ φο-
βεῖσθαι μηδὲν, μὴ ἀγωνιᾶν ὑπὲρ μηδενός [Holsten 417]

⁶² *exigerthin* *exigerthin* W¹, sed Z = W²

⁶² Iustinus [apolog α 38 dialog 97] *legit* ἀντε-
λάβετό μου, et ita est in *paraphrasi chaldaica*,

⁵¹ אָקרא מִצְחָא θ, קְרָאֲרִי, 𐤒𐤕𐤔

⁵² 𐤒𐤕𐤔𐤕𐤕𐤕𐤕 [A?], 𐤒𐤕𐤔𐤕 [A?]ESḥ. in 𐤒𐤕𐤕𐤕 et in 𐤒𐤕𐤕𐤕 mutandum,
quum servato 𐤕𐤕𐤕𐤕 coniunctio 𐤕 archetypi omissa foret

⁵² Aquila si ἡγίασμένου αὐτοῦ vertit, non קְדָשִׁי legit, sed קְדָשִׁי, Israellem intelle-
gens: Deuter 33, 3

⁵³ סָלָה > 𐤕 et editio 𐤕 complutensis

⁶¹ δὲ 𐤕 de suo addidisse crediderim, quod > 𐤕⁶

⁶¹ 𐤕𐤕𐤕𐤕 𐤕𐤕𐤕𐤕 vertunt quasi esset 𐤕𐤕𐤕 [= 𐤕𐤕𐤕 Gen 2, 21 41, 5 pausali]

⁶² post 𐤕𐤕𐤕𐤕 deesse aliquid videatur, quum carminis dispositio, סָלָה ter obvio
monstrata, ea sit, ut et stropha et antistropha versuum quaternorum sit, ἐμφῶδες
versuum 3 + 2 et 3 + 2. accedit quod 𐤕𐤕𐤕𐤕 nude positum displicere debet

⁶² 𐤕𐤕𐤕𐤕 𐤕𐤕𐤕 Aquila, סָמְכִי 𐤕𐤕. in 𐤕 *sustentavit me* ex usu codicum antiquis-

⁶¹ Psalm 4, 9¹

Prov 3, 24

Marc 4, 27

*psalterio aethiopico et arabico, item in translatio-
nibus latinis „suscepit me“ [vide mox] b. ἀντιλημ-
ψετε A, ἀντιλημψεται BMRS⁶[14]: ἀντιλήψεται Dabe
mnp Clement alex strom ε 14, 105 Euthym 354¹
Origen 2 547³ 551⁶ Theodoret 1 627 = *antilimpsete*
WZ (qui mox με) = δf. ἀντελάβετο Sh^a, codex Par-
sonsii unus, Irenaeus δ 55 [= 66 = 33], 4. Bar Bah-
lūlis 𐤕𐤕𐤕𐤕𐤕𐤕 per 𐤕𐤕𐤕𐤕 explicatum FField
in otii norvicensis 2 9 ad nostrum locum referen-
dum esse vidit. et „*exurrexi*“ dixit, quod est de
praeterito, et „*suscipiet*“, quod est de futuro Au-
gustin 4 9². *suscepit* Ambros 1 142⁵ 404³ 519³ Au-
gustin 1 680⁵ 5 1237⁵ Breviar 6 Hieron 2 158¹ Hilar
449⁵: *suscipiet* Ambros 1 584² 809⁴ Augustin 3² 610¹
4 7¹ 8⁹ 9¹ 11¹ 11⁷ 536¹ 950⁵ 1119⁴ 1376⁴ 1478² 1534⁶ 6
146⁴ 7 481¹: apud Cyprianum testimoniorum β 24 co-
dices discrepant: *suscipiet me*, *suscepit me*, *auxi-
liatus est mihi* [ita etiam Lactant δ 19], *auxiliator
est mihi*. ego quod ultimo loco posui, veram Cy-
priani manum esse autumarim. respondet graeco
ἀντιλήμπτωρ μου in codicibus nostris non superstiti
= 𐤕 𐤕𐤕𐤕 p, vel *ἀντιλήπτωρ μου* = 𐤕𐤕𐤕𐤕𐤕 (lege
eos 4¹). simile quid ḥ habuit, 𐤕𐤕𐤕𐤕𐤕 𐤕𐤕 𐤕
vel (quod ex Oscani episcopi editione profert Zoh-
rab) 𐤕𐤕𐤕𐤕𐤕 𐤕𐤕 𐤕𐤕 exhibens. quod g posuit,
praeteritum est, sed ἀντελάβετό μου non exprimit
(Dillmannus glossarii 636 922)*

⁶² 𐤕𐤕𐤕 j p. 𐤕𐤕𐤕 2 ἐστήρικεν OAΘE Cant 2, 5

ὁδόντας ἀμαρτωλῶν συνέντρυψας.

⁹ τοῦ κυρίου ἡ σωτηρία,

καὶ ἐπὶ τὸν λαόν σου ἡ εὐλογία σου.

⁹ Psalm 37, 39¹

Prov 21, 31²

Isa 43, 11²

4

¹ Εἰς τὸ τέλος ἐν ὕμνοις, ψαλμὸς τῷ Δαυειδ.

ταῖας πάντας τοὺς ἐχθρούς μου κατὰ σιαγὸνα parisi-
nus unus. τὸ Ἑβραϊκὸν οὐκ ἔχει „ματῶς“, ἀλλὰ
„σιαγὸνα“, οἱ δὲ O „ματῶς“ ἐξέδωκαν, ἡ κατὰ τὰ ἀρ-
χαῖα ἀντίγραφα ἐτέρως ἐσχηκότα, καθ' ἃ φασί τινες
τῶν Ἑβραίων, ἡ τῆς λέξεως τὸ εὐτελὲς ἀποφεύγοντες
Eusebius 21³. τῷ Ἑβραϊκῷ ἐντυχόντες τὸ „ματῶς“
οὐδαμῶς εἰρομεν δυνάμενον δηλοῦσθαι· τί γὰρ κοινὸν
τῆς λέξεως τῆς Ματῶς πρὸς τὴν Σιαγὸνα; καὶ οἱ
λοιποὶ δὲ ὡς τὸ Ἑβραϊκὸν τελεῖται. εἰκὸς οὖν, ὡς
τινὲς Ἑβραίων λέγουσι, τὰ ἀρχαῖα ἀντίγραφα ἐτέρως
ἐσχηκέναι, ἡ τὸ εὐτελὲς περιῖσταμένους τοὺς O τῆς
λέξεως, τετολημῆναι ἀντὶ τοῦ „σιαγὸνα“ ποιῆσαι „μα-
τῶς“ Origenes in Caten 50 atque ex barocciano,
Barbaro, Corderio δ 2 554¹. pro „sine caussa“ au-
tem „maxilla“ legitur in Hebraeo, id est „lechi“. *et quia maxillam praemisera, consequenter infer-
tur „dentes peccatorum contrivisti“* Breviar 6

⁸ συνέντρυψας B: συνέλλασας Euthym 354⁴, codex
Paronsii unus. συνέντρυψας etiam Basil 96. 36

⁸ אֶשְׁחַדֵּי J p = A ἀσεβῶν

⁹ ἡ σωτηρία = issotiria WZ

⁹ διάψαλμα + n: Δόξα + am. Parsonsius si
codicem 27 suum, qui est M meus, διάψαλμα ha-
bere credit, errat

o Stichi 15 f, 16 ABSp, 17 Apollinarius, 20 E, 21
Abulfaragius 103, 21. versus 8 h

1 titulum edidi ex Dacmnpf, Athanas titul, Chry-
sost 7 431, 19 [ante 1 522, 16 colloca sermonem], Eu-
seb 23² (in quo praecedit hunc titulum alter, ex b pe-
titus), Theodoret 1 629, ρ, quibuscum, omisso τῷ,
consentit t. ὁ τέταρτος [ψαλμὸς] ὁμοῦ καὶ „εἰς τὸ* τέ-
λος“, ὁμοῦ καὶ „ἐν ὕμνοις“ ἐπιγράφεται Orig 2 523³. εἰς
τὸ τέλος ἐν ψαλμοῖς ψδῆ τῷ Δαυειδ BSb. *is to telos*
psalmos odes tu David R. εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ
Δαυιδ Ap codd multi. εἰς τὸ τέλος αἰνέσεως [Dillmann
786] ψαλμὸς τῷ Δαυιδ g: ita h, nisi quod post ψαλ-
μὸς + (ὕμνων vel potius) ἐν ὕμνοις: verum haec in-
certiora, licet קָרָן saepe αἰνεσις verti teste Kir-
chero certum sit, et *ορζυνηθμλ* αἰνεσις sit
Psalm 22 7 μθ 14 23. εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς ψδῆς τῷ
Δαυιδ Athanas 1 1012²: εἰς τὸ τέλος ἐν ὕμνοις ψαλ-
μὸς ψδῆς τῷ Δαβιδ b Cyrill in Cat 63: τοῦ Δαβιδ
ψαλμὸς εἰς τὸ τέλος ἐν ὕμνοις Euthym 355¹. σημείω-
σαι ὅτι ἦτε ἐστὶν ἡ ἐπιγραφή „τοῦ Δαβιδ“, αὐτοῦ εἶναι
[sic] τὸν ψαλμὸν... „τῷ Δαβιδ“ δὲ, ὅταν πρὸς αὐ-
τὸν τὰ λεγόμενα τὴν ἀναφορὰν ἔχη· συμπέπτει δὲ πολ-
λὰ καὶ αὐτοῦ καὶ αὐτῷ εἶναι Cat 55

⁹ הָשִׁיר > שִׁיר, si psalterium nebiense excipias

1 > שִׁיר

1 Εἰς τὸ τέλος שִׁיר = מְנַחֵם. ubi מְנַחֵם = מַנְחָה est, ut מְנַחֵם = מַנְחָה: מְנַחֵם idem quod
מַנְחָה, ut מְנַחֵם idem quod מַנְחָה. et מְנַחֵם Isa 13, 20 εἰς τὸν αἰῶνα χρόνον, Isa 57, 16 διὰ
παντός. contra AΘ τῷ νικητοῦ, ὃ victori = מְנַחֵם: nam מַנְחָה Paralip α 29, 11 νίκη,
unde derivari poterat מַנְחָה 2 „victoriam procuravit“. Σ ἐπινίκιος ex מַנְחָה νίκη illo Pa-
ralipomenon explicandum esse constat: quo inde modo explicari possit, nescio.
מְנַחֵם I non intellego: I non participium, sed infinitivum 1 vidisse, certum videatur:
I Regn α 18, 6 מְנַחֵם = מְנַחֵם

1 מְנַחֵם על מְנַחֵם * מְנַחֵם Buxtorfius, quod unde sumpserit nescio: מְנַחֵם על מְנַחֵם
codex vralislaviensis. quae scriptura si vera est, non מְנַחֵם habuit I. vocabu-
la מְנַחֵם et מְנַחֵם ad radicem מְנַחֵם pertinere, clarum e I Iudd 21, 21: ibi enim
מְנַחֵם מְנַחֵם vertitur מְנַחֵם מְנַחֵם. consentit Nathan sub verbo: מְנַחֵם מְנַחֵם
מְנַחֵם מְנַחֵם, quo loco מְנַחֵם = מְנַחֵם, explicandum ex mišnae מְנַחֵם מְנַחֵם initio,
מְנַחֵם Σ Proverb 1, 26¹ et Deuter 32, 35: PdeLagarde Proverbien 29. et מְנַחֵם si

² Ἐν τῷ ἐπικαλεῖσθαι με εἰσάκουσέν μου ὁ θεὸς τῆς δικαιοσύνης μου.
ἐν θλίψει ἐπλάτυνας μοι·

οἰκτεῖρήσόν με, καὶ εἰσάκουσον τῆς προσευχῆς μου.

³ Luc 24, 25

³ οἱ ἀνθρώπων, ἕως πότε βαρυνάρεδαι;

² εἰσάκουσέν ABDMRSWZ = εἰσάκουσέ bet = g
ἡσυχῆ = Athanas 1 1012³ Basil 161, 15 Chrysost
1 522, 16 22 [31] 523, 23 525, 40 558, 12 7 431, 40 41 44
Euthym 355² Orig 2 523³ Psellus Catenae 64 Theo-
doret 1 629 August 1 160³ 4 12⁴ Breviar 7 Hieron 1
639²: εἰσάκουσάς amnpδδp [etiam apud Abulfaragium
103, 22] η^r et e Latinis Mozarab Mediolan Carnut
Corbei German

² *schol* οἱ πάντες Ἐπάκουσον βν. Α καὶ οἱ λοιποὶ
Ἐπάκουσόν μου codex unus apud ∞. حسب ج و J p,
حسب ج و J p (= Α ἐν τῷ ἐπικαλεῖσθαι με ἐπά-
κουσον μου) Abulfaragius 103, 22. Iacobus edessen-
nus ibidem 23 حسب ج و

² med μου ABDMRSabcmnpt Athan 1 1012³ Ba-
sil 161, 15 Euthym 355² Orig 2 523³ Theodoret 1 629:
με WZ. e Chrysostomus 1 522, 30—523, 1 sequi vide-
tur, Chrysostomus μου non legisse: interpretatur
522, 31 οὐκ εἶπεν „εἰσάκουσεν ἐμοῦ“. ἀλλὰ „τῆς δικαιο-
σύνης μου“. laudat εἰσάκουσε τῆς δικαιοσύνης μου
1 523, 23: εἰσάκουσέ μου τῆς δικαιοσύνης 1 530, 3: εἰ-
σάκουσεν ὁ θεὸς τῆς δικαιοσύνης μου 1 558, 12 7 431,
41 44. sequitur apud Chrysostomum 1 522, 17 23
525, 41 7 431, 40 μου post εἰσάκουσε illatum esse
contra Chrysostomum ipsum

² θλείψει BM

² ἐπλάτυνε g

² μοι ABMRSbt Athanas 1 1012³ Chrysost 1 451,
40 524, 42 525, 40 558, 13 986, 18 7 431, 1 433, 11 20 32
Theodoret 1 630 Ambros 1 925³ 1042¹ 1129⁵ August
1 160³ 240¹ 4 12⁴ Hieron 5 494⁵ 498²: με DWZacmnp,
52, Chrysost 3 544, 11 [etiam Field 3 6] Euthym 355³
Psellus Catenae 64

² د ج و J p: anne δώρησάι μοι (Psalm λς
26)? د ج و J p Philipp 2, 9 = Cyrill Luc 352, 19

³ βαρυκαρδίαι duabus, ut suspicor, erasis lite-
ris, earum loco u rescriptum est manu recentiori
Α Baberi

³ ΣΘ οὐκ ἀνδρός v. nota quod ubique scriptum
est in veteri testamento „filius hominis“, in
Hebraeo positum sit „filius Adam“, ut est illud
quod in Psalmo legimus „fili hominum, usque
quo grari corde?“, quod in Hebraeo dicitur „fili
Adam“ Hieron 7 122²

³ ج و J p: Α ἕως
πότε οἱ ἐνδοξοὶ μου Euseb 25⁴, colbertinus unus. +
εἰς ἐντροπήν = ج و J p, coll hexapl Regu α 20, 34
25, 7 β 10, 5 Isa 61, 7 Mich 2, 6

³ Σ ἕως πότε ἡ δόξα μου Euseb 25⁴

³ ad βαρυνάρεδαι Sch ἐνδοξοὶ μου οἱ πάντες b: sed
vide adnotationes proxime praecedentes. Hesychi

Ierem 31, 4 סרעה = שׂרעה est, et Thren 5, 15 חרנין, חרנין vertitur Ierem 31, 13
Psalm 30, 12 149, 3 150, 4: מַחֲלֵת = חרנין Exod 15, 20 32, 19 Iudd 11, 34 Regn
α 18, 6 21, 12 29, 5. eodem חרנין Psalm 5, 1 מַחֲלֵת redditur. sequi mihi videtur,
in Psalmo 5, 1 מַחֲלֵת pro מַחֲלֵת M habuisse. in Cantico 7, 1 לֹא־חָלָא esse constat,
quod collato ז Amos 2, 7 מַחֲלֵת (ut nos legimus) a ז ex חָלָא ductum esse haut
scio an ostendat: sed eo progressos esse veteres nego, ut מַחֲלֵת ex eadem stirpe
dictum existimarent, unde מַחֲלֵת creverat: scripturae igitur discrepantiam invenire
mihi videor, non εἰσαμολογίαν. „vermuthlich las er [ז Psalm 4, 1] במחלת... oder
...במחלת“ IBKöhler in Eichhornii repertorio 3 13

² מִשְׁחָאֵשׁ, מִשְׁחָאֵשׁ codices G probatissimi (LudovCapellus criticae sacrae δ 2, 14),
מִשְׁחָאֵשׁ S et codices G non pauci

² מִשְׁחָאֵשׁ, מִשְׁחָאֵשׁ [Psalm 37, 26 Az] ΑΣ, מִשְׁחָאֵשׁ PdeLagarde

² מִשְׁחָאֵשׁ, מִשְׁחָאֵשׁ PdeLagarde

³ על ז: ז Num 22, 32 Deut 29, 23 משול, ubi ז: etiam ז Psalm 10, 13 Iob
10, 2 13, 14 משול מה ז על מה = ז

³ מִשְׁחָאֵשׁ, מִשְׁחָאֵשׁ Aquila δ. כבדך כבדך tuentur etiam ΣΣ.

ἵνα τί ἀγαπᾶτε ματαιότητα, καὶ ζητεῖτε ψεῦδος;

διάψαλμα.

⁴ καὶ γινώτε ὅτι ἐθαυμάστωσεν κύριος τὸν ὅσιον αὐτοῦ.

κύριος εἰσακούσεται μου ἐν τῷ κεκραγένοι με πρὸς αὐτόν.

⁵ ὁργίξεσθε, καὶ μὴ ἀμαρτάνετε.

⁴ Psalm 118, 23²

⁵ = Ephes 4, 26

βαρυκάρδιοι, ἀσύνετοι, μωροὶ laudat Pricaeus

³ ἀγαπᾶται A

³ ματαιότητα BDMRSWZabemnptdghfpy Chrysost 1 527, 22 528, 29 5 184, 6 694, 7 Euthym 355⁵ Theodoret 1 629 630: ματαιότητος A, codices Parsonsii duo

³ ζητεῖται A

³ ψε ὁδός M

³ διάψαλμα > c

³ Pricaeus laudat שקר Psalmi 33, 17 et Plutarch de superstitione [121, 8 Frobenii] ὑπολαμβάνει τις τὸν πλοῦτον ἀγαθὸν εἶναι μέγιστον; τοῦτο τὸ πάθος ἰὸν ἔχει· νέμεται τὴν ψυχὴν

⁴ περιττός ὁ „καὶ“ σύνδεσμος ἐνταῦθα· καὶ γὰρ ἰδιώμα καὶ τοῦτο τῆς ἐβραϊδος γραφῆς, ὡς πολλαχοῦ παρατηροῦντες εὗρομεν ἢ (μᾶλλον εἰπεῖν) εὗρήσομεν Euthym 356¹. καὶ > duo codd Parsonsii, Theodoret 1 631

⁴ θαυμάστωσαν D¹, sero correctum

⁴ agion autus W, W^m signum ponit quo quae-

rendum esse de scripturā aliquā indicabant librarii: rasurā omissā Z = W

⁴ ἕτερος ἐρμηνευτῆς φησιν Ἀλλὰ γινώτε ὅτι ἐθαυμάστωσεν Chrysost 1 528, 41. e Chrysostomo ἕτερος ἐρμηνευτῆς λέγει Ἀλλὰ γινώτε ὅτι ἐθαυμάστωσε κύριος τὸν ὅσιον αὐτοῦ Cat 70. ἄλλος Ἀλλὰ γινώτε ὅτι ἐθαυμάστωσε unus codex ∞. κύριος ἐθαυμάστωσε τὸ ἔλεος αὐτοῦ codex unus in textu

⁴ cecrageme (omisso με) *pros auto* WZ

⁵ ὀργίξεσθαι A. τὸ Ὀργίξεσθε κατ' ἐρώτησιν λέγει Cat 60. ἐνταῦθα ὑποστικτέον (ut sit indicativus) Theodoret 1 631, quod falsum esse demonstrat W, qui non , sed praebebat. ἡ Ὀργίξεσθε φωνὴ σημαίνει τὸ προστακτικὸν κατηγορημα· σημαίνει δὲ καὶ τὸ ὀριστικόν, ὑπὸ τινῶν καλούμενον διαβεβαιωτικόν, οἷον Ὀργίζεσθε, ὀργίξεσθε, ὀργίζονται. πάλιν κατὰ ἄλλον τρόπον ἡ Ὀργή προσηγορία, ἀφ' ἧς ἐσχημάτισται τὸ Ὀργίξεσθε, σημαίνει τι προαιρετικόν Origenes 2 560⁶

⁵ ἀμαρτάνεται A: amartannete W: amartennete Z

בְּבִרְי, quod LCappellus crit sacri 4, 2 8, 1 [lege etiam CFHoubigant 3 4] et IBKöhler in Eichhornii repertorio 3 16 legisse Aquilam opinantur, non legit ille, quum Cappello, [Houbigantio,] Koehlero melius hebraice nosset. Aquilae בְּבִרְי possis tribuere, collatis Nahum 3, 10 Ps 149, 8 Isa 23, 8 9 Prov 8, 24. ut בְּבִרְי meum commendem, ad בְּרִי Thren 1, 19 et בְּרִי Isa 1, 12 Zach 3, 7 et בְּבִרְי Psalm 49, 6 provoco.

κατεύθυνον ἐνώπιόν σου τὴν ὁδόν μου.
 10 ὅτι οὐκ ἔστιν ἐν τῇ στομάτι αὐτῶν ἀλήθεια,
 ἡ καρδία αὐτῶν ματαία,
 τάφος ἀνεφγμένος ὁ λάρυγξ αὐτῶν,

9² κατεύθυνον M??

9² ἐνώπιόν σου τὴν ὁδόν μου ABRSc [1²4 5] abcmn ptgthb, codices Parsonsii non multi, Apollin 15 Athanas 1013⁴ Chrysost 1 544, 10 [= Cat 99] Euseb 31⁵ Euthym 361¹ Origenes 2 577² [codd Roe et Barocc] Theodoret 1 637 Augustin 4 20² 20³ Baeda Breviar 10 Cassiod Haimo, latina autigrapha plurima apud FLucas: ἐνώπιόν μου τὴν ὁδόν σου DMSWZdh. antiqui Latini codices epanorthotae, quatuor Parisiensium, unus Hentenii, tres [brag Iob torn] nostri habent „dirige in conspectu meo viam tuam“, quae et . . . lectio . . . est exemplaris vaticanae graeci bibliothecae id quod cum . . . Guilelmus Sireletus in suis variarum lectionum in Psalmos annotationibus refert, et nostra ad Vaticanam collatio notat FLucas § 88: qui de B falsus est. dirige viam meam, id est vitam meam, in conspectu tuo, ut tuis oculis sit digna: vel viam tuam, id est mandata tua, fac ut ea recte intelligam Remig 12² 26. : 101 102 103 104 105 106 107 108 109 110 111 112 113 114 115 116 117 118 119 120 121 122 123 124 125 126 127 128 129 130 131 132 133 134 135 136 137 138 139 140 141 142 143 144 145 146 147 148 149 150 151 152 153 154 155 156 157 158 159 160 161 162 163 164 165 166 167 168 169 170 171 172 173 174 175 176 177 178 179 180 181 182 183 184 185 186 187 188 189 190 191 192 193 194 195 196 197 198 199 200 201 202 203 204 205 206 207 208 209 210 211 212 213 214 215 216 217 218 219 220 221 222 223 224 225 226 227 228 229 230 231 232 233 234 235 236 237 238 239 240 241 242 243 244 245 246 247 248 249 250 251 252 253 254 255 256 257 258 259 260 261 262 263 264 265 266 267 268 269 270 271 272 273 274 275 276 277 278 279 280 281 282 283 284 285 286 287 288 289 290 291 292 293 294 295 296 297 298 299 300 301 302 303 304 305 306 307 308 309 310 311 312 313 314 315 316 317 318 319 320 321 322 323 324 325 326 327 328 329 330 331 332 333 334 335 336 337 338 339 340 341 342 343 344 345 346 347 348 349 350 351 352 353 354 355 356 357 358 359 360 361 362 363 364 365 366 367 368 369 370 371 372 373 374 375 376 377 378 379 380 381 382 383 384 385 386 387 388 389 390 391 392 393 394 395 396 397 398 399 400 401 402 403 404 405 406 407 408 409 410 411 412 413 414 415 416 417 418 419 420 421 422 423 424 425 426 427 428 429 430 431 432 433 434 435 436 437 438 439 440 441 442 443 444 445 446 447 448 449 450 451 452 453 454 455 456 457 458 459 460 461 462 463 464 465 466 467 468 469 470 471 472 473 474 475 476 477 478 479 480 481 482 483 484 485 486 487 488 489 490 491 492 493 494 495 496 497 498 499 500 501 502 503 504 505 506 507 508 509 510 511 512 513 514 515 516 517 518 519 520 521 522 523 524 525 526 527 528 529 530 531 532 533 534 535 536 537 538 539 540 541 542 543 544 545 546 547 548 549 550 551 552 553 554 555 556 557 558 559 560 561 562 563 564 565 566 567 568 569 570 571 572 573 574 575 576 577 578 579 580 581 582 583 584 585 586 587 588 589 590 591 592 593 594 595 596 597 598 599 600 601 602 603 604 605 606 607 608 609 610 611 612 613 614 615 616 617 618 619 620 621 622 623 624 625 626 627 628 629 630 631 632 633 634 635 636 637 638 639 640 641 642 643 644 645 646 647 648 649 650 651 652 653 654 655 656 657 658 659 660 661 662 663 664 665 666 667 668 669 670 671 672 673 674 675 676 677 678 679 680 681 682 683 684 685 686 687 688 689 690 691 692 693 694 695 696 697 698 699 700 701 702 703 704 705 706 707 708 709 710 711 712 713 714 715 716 717 718 719 720 721 722 723 724 725 726 727 728 729 730 731 732 733 734 735 736 737 738 739 740 741 742 743 744 745 746 747 748 749 750 751 752 753 754 755 756 757 758 759 760 761 762 763 764 765 766 767 768 769 770 771 772 773 774 775 776 777 778 779 780 781 782 783 784 785 786 787 788 789 790 791 792 793 794 795 796 797 798 799 800 801 802 803 804 805 806 807 808 809 810 811 812 813 814 815 816 817 818 819 820 821 822 823 824 825 826 827 828 829 830 831 832 833 834 835 836 837 838 839 840 841 842 843 844 845 846 847 848 849 850 851 852 853 854 855 856 857 858 859 860 861 862 863 864 865 866 867 868 869 870 871 872 873 874 875 876 877 878 879 880 881 882 883 884 885 886 887 888 889 890 891 892 893 894 895 896 897 898 899 900 901 902 903 904 905 906 907 908 909 910 911 912 913 914 915 916 917 918 919 920 921 922 923 924 925 926 927 928 929 930 931 932 933 934 935 936 937 938 939 940 941 942 943 944 945 946 947 948 949 950 951 952 953 954 955 956 957 958 959 960 961 962 963 964 965 966 967 968 969 970 971 972 973 974 975 976 977 978 979 980 981 982 983 984 985 986 987 988 989 990 991 992 993 994 995 996 997 998 999 1000

10¹ Ioh 1, 48 Apoc 14, 5

10³ = Rom 3, 13

10³ Iob 31, 30

rige in conspectu tuo viam meam. quod nec Septuaginta habent nec Aquila nec Symmachus nec Theodotio, sed sola xonē editio. denique et in Hebraeo ita scriptum repperi „oser laphanui darchach [exemplaria Vallarsii et pleraque Benedictinorum darchachi]“, quod omnes voce simili transtulerunt „dirige in conspectu meo viam tuam“ Hieronym 1 638². rectam fac in conspectu meo viam tuam, sive, ut alia exemplaria habent, rectam fac in conspectu tuo viam meam Hieronym 2 777³

9² A κατεύθυνον εἰς πρόσωπόν μου ὁδόν σου, Σ ἡμέλιον ἐμπροσθέν μου τὴν ὁδόν σου, ΘΘ κατεύθυνον ἐνώπιόν σου τὴν ὁδόν μου, ἄλλος Ἐνώπιόν μου τὴν ὁδόν σου ∞ ex tribus mss. A διὰ τοῦς ἐφοδεύοντάς μοι, Σ διὰ τοῦς ἀποθλιβόντάς με v et omisso μοι Drusius. ἕτερος ἐρμηνευτής εἶπεν Ὁμέλιον ἐμπροσθέν μου τὴν ὁδόν σου Chrysost 1 544, 11 = Cat 99. 101 102 103 104 105 106 107 108 109 110 111 112 113 114 115 116 117 118 119 120 121 122 123 124 125 126 127 128 129 130 131 132 133 134 135 136 137 138 139 140 141 142 143 144 145 146 147 148 149 150 151 152 153 154 155 156 157 158 159 160 161 162 163 164 165 166 167 168 169 170 171 172 173 174 175 176 177 178 179 180 181 182 183 184 185 186 187 188 189 190 191 192 193 194 195 196 197 198 199 200 201 202 203 204 205 206 207 208 209 210 211 212 213 214 215 216 217 218 219 220 221 222 223 224 225 226 227 228 229 230 231 232 233 234 235 236 237 238 239 240 241 242 243 244 245 246 247 248 249 250 251 252 253 254 255 256 257 258 259 260 261 262 263 264 265 266 267 268 269 270 271 272 273 274 275 276 277 278 279 280 281 282 283 284 285 286 287 288 289 290 291 292 293 294 295 296 297 298 299 300 301 302 303 304 305 306 307 308 309 310 311 312 313 314 315 316 317 318 319 320 321 322 323 324 325 326 327 328 329 330 331 332 333 334 335 336 337 338 339 340 341 342 343 344 345 346 347 348 349 350 351 352 353 354 355 356 357 358 359 360 361 362 363 364 365 366 367 368 369 370 371 372 373 374 375 376 377 378 379 380 381 382 383 384 385 386 387 388 389 390 391 392 393 394 395 396 397 398 399 400 401 402 403 404 405 406 407 408 409 410 411 412 413 414 415 416 417 418 419 420 421 422 423 424 425 426 427 428 429 430 431 432 433 434 435 436 437 438 439 440 441 442 443 444 445 446 447 448 449 450 451 452 453 454 455 456 457 458 459 460 461 462 463 464 465 466 467 468 469 470 471 472 473 474 475 476 477 478 479 480 481 482 483 484 485 486 487 488 489 490 491 492 493 494 495 496 497 498 499 500 501 502 503 504 505 506 507 508 509 510 511 512 513 514 515 516 517 518 519 520 521 522 523 524 525 526 527 528 529 530 531 532 533 534 535 536 537 538 539 540 541 542 543 544 545 546 547 548 549 550 551 552 553 554 555 556 557 558 559 560 561 562 563 564 565 566 567 568 569 570 571 572 573 574 575 576 577 578 579 580 581 582 583 584 585 586 587 588 589 590 591 592 593 594 595 596 597 598 599 600 601 602 603 604 605 606 607 608 609 610 611 612 613 614 615 616 617 618 619 620 621 622 623 624 625 626 627 628 629 630 631 632 633 634 635 636 637 638 639 640 641 642 643 644 645 646 647 648 649 650 651 652 653 654 655 656 657 658 659 660 661 662 663 664 665 666 667 668 669 670 671 672 673 674 675 676 677 678 679 680 681 682 683 684 685 686 687 688 689 690 691 692 693 694 695 696 697 698 699 700 701 702 703 704 705 706 707 708 709 710 711 712 713 714 715 716 717 718 719 720 721 722 723 724 725 726 727 728 729 730 731 732 733 734 735 736 737 738 739 740 741 742 743 744 745 746 747 748 749 750 751 752 753 754 755 756 757 758 759 760 761 762 763 764 765 766 767 768 769 770 771 772 773 774 775 776 777 778 779 780 781 782 783 784 785 786 787 788 789 790 791 792 793 794 795 796 797 798 799 800 801 802 803 804 805 806 807 808 809 810 811 812 813 814 815 816 817 818 819 820 821 822 823 824 825 826 827 828 829 830 831 832 833 834 835 836 837 838 839 840 841 842 843 844 845 846 847 848 849 850 851 852 853 854 855 856 857 858 859 860 861 862 863 864 865 866 867 868 869 870 871 872 873 874 875 876 877 878 879 880 881 882 883 884 885 886 887 888 889 890 891 892 893 894 895 896 897 898 899 900 901 902 903 904 905 906 907 908 909 910 911 912 913 914 915 916 917 918 919 920 921 922 923 924 925 926 927 928 929 930 931 932 933 934 935 936 937 938 939 940 941 942 943 944 945 946 947 948 949 950 951 952 953 954 955 956 957 958 959 960 961 962 963 964 965 966 967 968 969 970 971 972 973 974 975 976 977 978 979 980 981 982 983 984 985 986 987 988 989 990 991 992 993 994 995 996 997 998 999 1000

10¹ ἐν τῇ στομάτι ABRSc [1²6] abcmnt Euseb 32¹ Euthym 361²: ἐν τῇ στομάτι p: ἐν στομάτι SWZ

10¹ ἀλλίθεια p

10¹ 102 103 104 105 106 107 108 109 110 111 112 113 114 115 116 117 118 119 120 121 122 123 124 125 126 127 128 129 130 131 132 133 134 135 136 137 138 139 140 141 142 143 144 145 146 147 148 149 150 151 152 153 154 155 156 157 158 159 160 161 162 163 164 165 166 167 168 169 170 171 172 173 174 175 176 177 178 179 180 181 182 183 184 185 186 187 188 189 190 191 192 193 194 195 196 197 198 199 200 201 202 203 204 205 206 207 208 209 210 211 212 213 214 215 216 217 218 219 220 221 222 223 224 225 226 227 228 229 230 231 232 233 234 235 236 237 238 239 240 241 242 243 244 245 246 247 248 249 250 251 252 253 254 255 256 257 258 259 260 261 262 263 264 265 266 267 268 269 270 271 272 273 274 275 276 277 278 279 280 281 282 283 284 285 286 287 288 289 290 291 292 293 294 295 296 297 298 299 300 301 302 303 304 305 306 307 308 309 310 311 312 313 314 315 316 317 318 319 320 321 322 323 324 325 326 327 328 329 330 331 332 333 334 335 336 337 338 339 340 341 342 343 344 345 346 347 348 349 350 351 352 353 354 355 356 357 358 359 360 361 362 363 364 365 366 367 368 369 370 371 372 373 374 375 376 377 378 379 380 381 382 383 384 385 386 387 388 389 390 391 392 393 394 395 396 397 398 399 400 401 402 403 404 405 406 407 408 409 410 411 412 413 414 415 416 417 418 419 420 421 422 423 424 425 426 427 428 429 430 431 432 433 434 435 436 437 438 439 440 441 442 443 444 445 446 447 448 449 450 451 452 453 454 455 456 457 458 459 460 461 462 463 464 465 466 467 468 469 470 471 472 473 474 475 476 477 478 479 480 481 482 483 484 485 486 487 488 489 490 491 492 493 494 495 496 497 498 499 500 501 502 503 504 505 506 507 508 509 510 511 512 513 514 515 516 517 518 519 520 521 522 523 524 525 526 527 528 529 530 531 532 533 534 535 536 537 538 539 540 541 542 543 544 545 546 547 548 549 550 551 552 553 554 555 556 557 558 559 560 561 562 563 564 565 566 567 568 569 570 571 572 573 574 575 576 577 578 579 580 581 582 583 584 585 586 587 588 589 590 591 592 593 594 595 596 597 598 599 600 601 602 603 604 605 606 607 608 609 610 611 612 613 614 615 616 617 618 619 620 621 622 623 624 625 626 627 628 629 630 631 632 633 634 635 636 637 638 639 640 641 642 643 644 645 646 647 648 649 650 651 652 653 654 655 656 657 658 659 660 661 662 663 664 665 666 667 668 669 670 671 672 673 674 675 676 677 678 679 680 681 682 683 684 685 686 687 688 689 690 691 692 693 694 695 696 697 698 699 700 701 702 703 704 705 706 707 708 709 710 711 712 713 714 715 716 717 718 719 720 721 722 723 724 725 726 727 728 729 730 731 732 733 734 735 736 737 738 739 740 741 742 743 744 745 746 747 748 749 750 751 752 753 754 755 756 757 758 759 760 761 762 763 764 765 766 767 768 769 770 771 772 773 774 775 776 777 778 779 780 781 782 783 784 785 786 787 788 789 790 791 792 793 794 795 796 797 798 799 800 801 802 803 804 805 806 807 808 809 810 811 812 813 814 815 816 817 818 819 820 821 822 823 824 825 826 827 828 829 830 831 832 833 834 835 836 837 838 839 840 841 842 843 844 845 846 847 848 849 850 851 852 853 854 855 856 857 858 859 860 861 862 863 864 865 866 867 868 869 870 871 872 873 874 875 876 877 878 879 880 881 882 883 884 885 886 887 888 889 890 891 892 893 894 895 896 897 898 899 900 901 902 903 904 905 906 907 908 909 910 911 912 913 914 915 916 917 918 919 920 921 922 923 924 925 926 927 928 929 930 931 932 933 934 935 936 937 938 939 940 941 942 943 944 945 946 947 948 949 950 951 952 953 954 955 956 957 958 959 960 961 962 963 964 965 966 967 968 969 970 971 972 973 974 975 976 977 978 979 980 981 982 983 984 985 986 987 988 989 990 991 992 993 994 995 996 997 998 999 1000

ταῖς γλώσσαις αὐτῶν ἐδόλουσαν.

10⁴ = Rom 3, 13

¹¹ κρῖνον αὐτοῦς, ὁ θεός· ἀποπεσάτωσαν ἀπὸ τῶν διαβουλιῶν αὐτῶν· 10⁴ Psalm 109, 2²

κατὰ τὸ πληθὺς τῶν ἀσεβειῶν αὐτῶν ἔξωσον αὐτοῦς,
ὅτι παρεπίκρανάν σε, κύριε.

¹² καὶ εὐφρανθήτωσαν ἐπὶ σοὶ πάντες οἱ ἐλπίζοντες ἐπὶ σέ·

εἰς αἰῶνα ἀγαλλιάσονται, καὶ κατασκηνώσεις ἐν αὐτοῖς·

καὶ καυχῶνται ἐν σοὶ πάντες οἱ ἀγαπῶντες τὸ ὄνομά σου.

10⁴ ται εγλοσσες M

10⁴ ἐδόλουν np: *eduliasan* WZ

10⁴ 𐤒𐤍𐤁𐤏 | p: FField ad p Ierem 10, 5 provocans, ῥινήσουσιν apud Aquilam fuisse coniecit

11¹ κρεῖνον M: κρινον 𐤒𐤍𐤁𐤏 W

11¹ κύριε pro ὁ θεός g

11¹ ἀποπεσάτωσαν p Athanas 1013⁵ Euthym 361³

11¹ post ἀπὸ + πασῶν f

11¹ *diabolion* R², *diabulian* WZ

11¹ 𐤒𐤍𐤁𐤏 | p, quod AΣ κατάκρινον αὐτοῦς, θεέ fuisse creditur

11² ἀσεβων AD

11² ἔξωσον αὐτοῦς cum 11³ iungunt ABSd: ut edidi, Rabemnpqñf Chrysost 1 544, 39 Euthym 361⁵ Theodoret 1 639: de M nihil affirmaverim: de D WZ in adversariis tacui

11³ παρεπικραν M¹

11³ A προσήρισαν ἐν σοὶ v

12¹ εὐφρανθήτωσαν ABDMRSWZbt Chrysost 1 545, 2 Euseb 32² Euthym 361⁵: εὐφρανθήτησαν acmnpq: apud Theodoretum 1 639 codices hi imperativum, optativum alii praebent. de dgñfñp nihil affirmaverim

12¹ med ἐπὶ σοὶ ABgñb. *sic quoque est in psalterio arabico atque in aethiopico. sed aa ll non habent* ἐπὶ σοὶ b. ἐπὶ σοὶ > MRWZacmnpñdñfñp Chrysost 1 545, 2 Euseb 32² Euthym 361⁵ Theodoret 1 639 Augustin 4 20⁶ 21⁴ Breviar 11 = M: ἐπὶ σέ S: ἐπὶ deleri voluit S^c [1²7], quem crediderim etiam σε delendum censuisse. de D certus non sum

12¹ fin *qui credunt in te* d

12¹ οἱ > WZ

12¹ ἐλπίζοντες W²Z

12¹ fin ἐπὶ σέ ABMRSabcmnp Chrysost 1 545, 2 Euseb 32² Euthym 361⁵ Theodoret 1 639: ἐπὶ σοὶ D WZg

12² εἰς τὸν αἰῶνα R

12² ἀγαλλιάζονται p

12² κατασκηνώσεις A

12² 𐤒𐤍𐤁𐤏 | p = A αἰνέσουσι, coll p Psalm λβ 1: sed certum hoc non est, quum 𐤒𐤍 2 Ierem 31 (λη), 12 Aquilae ἡγαλλιάσατο sit

12² 𐤒𐤍𐤁𐤏 𐤒𐤍𐤁𐤏 | p = AΣ καὶ ἐπισκιάσεις αὐτοῖς, si iis quae PSmith 1469 conegessit, contenti esse possemus: sed 𐤒𐤍𐤁𐤏 quum ductum a סכה = 𐤒𐤍𐤁𐤏 = σκηνή putem, verbo a σκιά = 𐤒𐤍𐤁𐤏 = 𐤒𐤍𐤁𐤏 derivato locum esse nego. 𐤒𐤍𐤁𐤏 Σ ἀπέφραξεν Iob 3, 23 sequente κατὰ cum genetivo. nihil nos iuvat Psalm q 4

12³ *chauchisote* WZ

12³ ἐν ADMRSWZacmnpñp Chrysost 1 545, 17 Euseb 32³ Euthym 362¹ Theodoret 1 639: ἐπὶ Bb

12³ πάντες deleri voluit S^c [1²8], > cmnpñ Athan 1013⁵ Chrysost 1 545, 17 Euseb 32³ Euthym 362¹: habent ABDRSWabdgñfñp August 4 21⁵ Breviar 11: apud Theodoretum codices in diversa abeunt. παντες οι αγαπωντες το ονομα σου M^c, nihil nisi οι αγαπων M¹

12³ A γαυιάσουσιν bv

11¹ 𐤒𐤍𐤁𐤏 ab 𐤒𐤍𐤁𐤏 = 𐤒𐤍 ductum sensu caret, quod praebent 𐤒𐤍𐤁𐤏: 𐤒𐤍 si κρῖνον αὐτοῦς vertit, difficultatem mala fide praeterlabitur. 𐤒𐤍𐤁𐤏 = 𐤒𐤍𐤁𐤏 esse docui anno 1872 in prophetis chaldaicis xlvj: confer 𐤒𐤍𐤁𐤏 Regn α 5, 6

11² 𐤒𐤍𐤁𐤏 𐤒𐤍𐤁𐤏

11³ utrum 𐤒𐤍𐤁𐤏 legerit 𐤒𐤍, quaeri potest

12³ ante 𐤒𐤍𐤁𐤏 + 𐤒𐤍 𐤒𐤍𐤁𐤏, quod delevit 𐤒𐤍

13 ὅτι σὺ ἐλόγησας δίκαιον, κύριε·

ὡς ὅπλῳ ἐδόκίμας ἐστεφάνωσας ἡμᾶς.

13¹ ἐλόγησας DMRSWZabemuptdgñfj codd unusjp
Chrysost 1 545, 29 Euseb 32³ Euthym 362² Theodoret
1 639 Augustin 4 21⁵: ἐλογεῖς ABf [codd quatuor,
quos ἡλόγησας habere dicere deberes, si haec scri-
ptura aliunde nota esset]. *benedices iusto: in fu-
tuum ergo differatur beatitudo* Breviar 11

13¹ τον δίκαιον R

13¹ κύριε ad 13² trahunt ABMRSWZabptgñp Cat
88 Chrysost 1 545, 29 43 Cyrill 4 813³ 943⁵ Augustin
3¹ 56² 4 21⁶ 229³ 5 1259³ Breviar 11 Hieron 2 767⁴
4 304⁴ 450³ 591⁵: > ἡμ: ut edidi, emendñpñr: nihil
affirmo de ἡ: tacui de D. ut edidi, Euthym 362²
Theodoret 1 639 (quo loco codd duo omittunt)

13² σπλῶ D

13¹ יהוה ad 13² trahunt codices graeci non pauci et δ

13¹ utrum תַּעֲבֹדֵנִי (confert AbenEzra רַעְיָנוּ Regn α 17, 25) an תַּעֲבֹדֵנִי (Koehlerus
confert תַּעֲבֹדֵנִי Psalm 8, 6) sit in מ, non expedio: nam discrepare codices iam
anno 1720 in bibliis halensibus notatum est. תַּעֲבֹדֵנִי = ἐστεφάνωσας ἡμᾶς Θ,
confer תַּעֲבֹדֵנִי Isa 23, 8: denominativum habetis, ab עָבַד = στέφανος ductum*).
תַּעֲבֹדֵנִי [ΑΣ?]δ. עַלְמָא (vide 8, 6) vertens, haut scio an levi emendatiuncula [עַלְמָא]
תַּעֲבֹדֵנִי מ, scuto poetam coronari facientem, correxisse sibi visus sit, in quo ani-
mum ad suffixum primae personae advertas quaeso. בְּצִנְתָּ רִצּוֹן, בְּצִנְתָּ רִצּוֹן
(si p sequimur) ΑΣ, sed ז (et si Chrysostomum sequimur, ΑΣ) = מ

*) עָבַד 1 semel legitur Regn α 23, 26: quo loco si Lucianus παρενέβαλον veteris versionis in
παρεπλάττειν mutavit, de עָבַד πλευρά Iohann 20, 20 cogitans, עָבַד invenit: confer quae de עָבַד
ECastellus 3739 conguessit, comparans شاطر Dozy supplément 1 759¹ et مشاطر Freytag 2 422²

Qui haec legent, se iuste de me iudicatueros esse norint, si se a me non gradu, sed genere
differre quam persuasissimum habeant.

Post 4, 30 adde versum integrum hunc

t editio psalterii catenae corderianae praemissa.

5, 6 commodior scribe commodiorem

16² 35 ἐν scribe ἐν

24² 8 commentarii post antiquae adde virgulam.

ZOBODAT - www.zobodat.at

Zoologisch-Botanische Datenbank/Zoological-Botanical Database

Digitale Literatur/Digital Literature

Zeitschrift/Journal: [Abhandlungen der königlichen Gesellschaft der Wissenschaften zu Göttingen](#)

Jahr/Year: 1886

Band/Volume: [33](#)

Autor(en)/Author(s): Lagarde Paul de

Artikel/Article: [novae psalterii graeci editionis specimen 1-40](#)